
Shrirama Navaratnasara Sangraha

——
श्रीरामनवरात्नसारासङ्ग्रहः

——
Document Information

Text title : Rama Navratna Sara Sangraha

File name : rAmanavaratnasArasangraha.itx

Category : raama, nava, sangraha

Location : doc_raama

Proofread by : Mrityunjay Pandey

Latest update : October 8, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 15, 2025

sanskritdocuments.org

శ్రీరామనవరత్నసారసంకలనం

అధ్యాయం ౧

మజ్జిమనికాయం ।

మత్స్యః కూర్మో వరాహో నరహరిరతులో వామనో యామదగ్నిః
సభ్రాతా కంసశత్రుః కరుణమయవపుః మ్లేచ్ఛవిధ్వంసనైకః ।
ఏతే చాన్యేఽపి సర్వే తరణీకలభువో యస్య జాతాః కలాంశైః
తం వ్యాప్తం బ్రహ్మతేజో విమలసుఖమయం రామచన్ద్రం నమామి ॥ ౧॥

సర్వే లోకాః సశోభాస్తదుపరి సుఖమామూలరూపా త్వయోధ్యా
తస్యాం రామః ససీతో విహరతి సతతం భృత్యసంవేష్టితశ్చ ।
అద్వైతాఖణ్డరూపో విమలగుణమయో బ్రహ్మహర్షప్రయుక్తో
యం ధ్యాయన్త్యేవ నిత్యం విధిహరిగిరిశాశ్వాపి సర్వే తథాన్యే ॥ ౨॥

నిత్యం నామి గురుం గణేశ్వరమజం దేవీం తథా భారతీం
శేషం చైవ తథా శివం కపివరం వ్యాసం చ కుమ్భోద్భవమ్ ।
వాల్మీకిం చ సురర్షిమేవ స శుకం తీర్థం సరయ్యాదికం
సాకేతాది పురాణిరామచరణః స్వాంతః పురానన్దదమ్ ॥ ౩॥

శ్రీరామాయణవేదశాస్త్రగదితం తత్త్వం పరం నాటకే
యత్తన్త్రస్మృతిసంహితాసు మునిభిః సారం పురాణేష్యపి ।
శ్రీరామస్య రసం విరిచ్ఛిహనుమద్వ్యాసాదిభిః శముఖా
నామ్నా గుమ్ఫతి భక్త రామచరణాఖ్యో మాలికాం తన్మయామ్ ॥ ౪॥

భవాద్ధి సన్తారకం రామనామం శ్రీరామరూపం పరతః పరశ్చు ।
శ్రీరామధామం ప్రకృతేః పరం చ సర్వాన్ పరాన్ విధితదస్త్ర సజ్ఞాన్ ॥ ౫॥

అనేకశాస్త్రం బహువేదితవ్యం స్వల్పశ్చ కాలో బహువిఘ్నయుక్తః ।
యత్సారభూతం తదుపాసనీయం హంసో యథా క్షీరమివామ్బుమిశ్రమ్ ॥ ౬॥

తత్ర ప్రమాణం మహాసారస్వతే (ఏవం చన్ద్రకీర్తి టీకా)-
సామాన్యశాస్త్రతో నూనం విశేషో బలవాన్భవేత్ ।

పరేణ పూర్వబాధో వా ప్రాయశో దృశ్యతామిహా ।

బహువ్యాపకశ్చ సామాన్యం అల్పవ్యాపకః విశేషః ॥ ౭॥

బృహత్ శ్రీహనుమన్నాటకే వాక్యం-

ఇదం శరీరం శతసన్నిజరరం పతత్యవశ్యం పరిణామదుర్వహమ్ ।

కిమాషధం పృచ్ఛసి మూఢ్! దుర్మతే! నిరామయం రామరసాయనం పిబ ॥ ౮॥

మహాశమ్భుసంహితాయాం శివవాక్యం రామభక్తాన్ ప్రతి-

ముక్తిస్త్రీకర్ణపూరౌ మునిహృదయవయః పక్షతీతీరభూమా

సంసారాపారస్థింః కలికలుషతమస్తోమసోమార్కబిమ్బా ।

ఉన్మీలత్పణ్యపుణ్ణాద్రుమలలితదలే లోచనే చ శ్రుతీనాం

కామం రామేతి వర్ణో శమి హి కలయతాం సన్నతం సజ్జనానామ్ ॥ ౯॥

శ్రీహనుమన్నాటకే వాక్యం-

కల్యాణానాం నిధానం కలిమలమథనం పావనం పావనానాం

పాథేయం యన్ముముక్షోః సపది పరపదప్రాప్తయే ప్రస్థితస్య ।

విశ్రామస్థానమేకం కవివరవచసాం జీవనం సజ్జనానాం

బీజం ధర్మద్రుమస్య ప్రభవతు భవతాం భూతయే రామనామ ॥ ౧౦॥

వారాహపురాణే శక్కుర వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

దైవాచ్ఛాకరశావకేన నిహతో మ్లేచ్ఛో జరాజర్జరో

హారామేణ హతోఽస్మి భూమి పతితో జల్పంస్తనుం త్యక్తవాన్ ।

తీర్ణో గోష్పదవద్భవార్ణవమహో నామ్నః ప్రభావాదహో

కిం చిత్రం యది రామనామ రసికాస్తే యాన్తి రామాస్పదమ్ ॥ ౧౧॥

పద్మమహాపురాణే శ్రీశివవాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

యే యే ప్రయోగాస్త్రనేషు త్తైస్సైర్యత్సాధ్యతే ఫలమ్ ।

తత్సర్వం సిద్ధ్యతి క్షిప్రం రామనామేతి కీర్తనాత్ ॥ ౧౨॥

భూతప్రేతపిశాచాశ్చ వేతాలాశ్చేటకాదయః ।

కూష్మాణ్డాః రాక్షసాః ఘోరాః ఛైరవాః బ్రహ్మరాక్షసాః ।

శ్రీరామనామగ్రహణాత్ పలాయన్తే దిశో దశ ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మీణ్యపురాణ ఉత్తరఖణ్డే అధ్యాత్మరామాయణే వాలి వాక్యం శ్రీరామం ప్రతి-

యన్నామ వివశో గృణన్ మ్రియమాణ పరం పదమ్ ।

యాతి సాక్షాత్ త్వమేవాసి ముమూర్షో మే పురఃస్థితమ్ ॥ ౧౪॥

నృసింహపురాణే శ్రీప్రహలాద వాక్యం-

రామనామ జపతాం కుతో భయం సర్వతాపశమనైకభేషజమ్ ।

పశ్య తాత మమ గాత్రసన్నిధౌ పావకోఽపి సలిలాయతేఽధునా ॥ ౧౫॥

బ్రహ్మయామలతన్త్రే బ్రహ్మణో వాక్యం నారదం ప్రతి-

రామ నామ సదా నన్దో రామ నామ సదా గతిః ।

రామ నామ సదా తుష్టో రామ నామ స్వరూపకః ॥ ౧౬॥

రామ నామ పరో వేదో రామ నామ సదా శుచిః ।

రామ నామ పరో యోగా రామ నామ పరో ధ్వనిః ॥ ౧౭॥

రామ నామ పరం బీజం రామ నామ పరం జగత్ ।

రామ నామ పరో మన్త్రో రామ నామ పరా క్రియా ॥ ౧౮॥

రామ నామ పరో యజ్ఞో రామ నామ పరో జపః ।

రామ నామ పరం సారం రామో లక్ష్మీ సమావృతః ॥ ౧౯॥

స్కన్దపురాణే కాశీఖణ్డే-

పేయం పేయం శ్రవణ పుట్టకై రామ నామాభి రామం

ధ్యేయం ధ్యేయం మనసి సతతం తారకం బ్రహ్మ రూపమ్ ।

జల్పన జల్పన ప్రకృతి వికృతౌ ప్రాణినాం కర్ణమూలే ।

వీధ్యాం వీధ్యామటతి జటిలః కోపి కాశీ నివాసీ ॥ ౨౦॥

సనత్కుమార సంహితాయాం వేదవ్యాస వాక్యం యుధిష్ఠిరం ప్రతి-

శ్రీరామేతి పరం జాప్యం తారకం బ్రహ్మ సంజ్ఞకమ్ ।

బ్రహ్మహత్యాది పాపఘ్న మితి వేద విదో విదుః ॥ ౨౧॥

శ్రీరామ రామేతి జనా యే జపతి చ సర్వదా ।

తేషాం భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౨॥

హిరణ్యగర్భ సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్షణం ప్రతి-

అభిరామేతి యన్నామ కీర్తితం వివశైశ్చ యైః ।

తేపి ధ్వస్తాఫిలాఘౌఘా యాన్తి విష్ణోః పరమ్పదమ్ ॥ ౨౩॥

శ్రీరామేతి పరం మన్తం తదేవ పరమం పదమ్ ।

తదేవతారకం విద్ధి జన్మ మృత్యు భయాపహా ॥ ౨౪॥

శ్రీరామేతి వదన్బ్రహ్మ భావమాప్నోత్య సంశయమ్ ।

తత్సవిద్యార్థినో నిత్యం రమన్తే చిత్సుఖాత్మని ॥ ౨౫॥

ఇతి రామపదేనాసౌ పరబ్రహ్మభిధీయతే ॥ ౨౬॥

అథర్షవేదే శ్రీరామతాపనీయోపనిషద-

రమన్తే యోగినోనన్తే సత్యానన్తే చిదాత్మని ।

ఇతిరామ పదే నాసౌ పరబ్రహ్మభిధీయతే ॥ ౨౭॥

బ్రహ్మణ్ణపురాణ ఉత్తరఖణ్డే వర్ణిత అధ్యాత్మరామాయణే వసిష్ఠ వాక్యం శ్రీదశరథం ప్రతి-
యస్మిన్ రమన్తే మునయో విద్యయా జ్ఞాన విప్లవే ।

తం గురుః ప్రాహ రామేతి రమణాద్రామ ఇత్యపి ॥ ౨౮॥

మహాశమ్భుసంహితాయాం శ్రీరామచన్ద్రం ప్రతి శ్రీజానకీ వాక్యమ్-
ప్రణవం కేచిదాహురైవ బీజం శ్రేష్ఠం తథా పరే ।

తత్తు తే నామ వర్ణాభ్యాం సిద్ధిమాప్నోతి మే మతమ్ ॥ ౨౯॥

రామేతి నామమాత్రస్య ప్రభావమతిదుర్గమమ్ ।

మృగయన్తి తు తద్వేదాః కుతో మన్తస్య తే ప్రభో ॥ ౩౦॥

శ్రీమన్మహారామాయణే శివ వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

అంశాంచై రామనామ్నశ్చ త్రయః సిద్ధా భవన్తి హి ।

బీజమోక్తాః సోఽహం చ సూత్రముక్తమితి శ్రుతిః ॥ ౩౧॥

పరమేశ్వరనామాని సన్త్యనేకాని పార్వతి ।

పరన్తు రామనామేదం సర్వేషాముత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౨॥

రామస్యైవరముక్తీడం నామ్నోనాన్యస్య జాయతే ।

జీవోత ఏవ రామస్య స్మరణేనగతిం వ్రజేత్ ॥ ౩౩॥

వృహత్సనుస్మృతౌ ఉత్తరార్ధే-

సప్తకోటిమహామన్త్రాశ్చిత్తవిభ్రమకారకాః ।

ఏక ఏవ పరో మన్తః రామేత్యక్షరద్వయమ్ ॥ ౩౪॥

యన్నామ సంసర్గ వశాద్దివర్ణో నష్ట స్వరౌ మూనర్థి గతౌ స్వారాణామ్ ।

తద్రామ పాదౌ హృది సన్నిధాయ దేహి కథం నోద్ధర్వ గతిం ప్రయాతి ॥ ౩౫॥

పద్మమహాపురాణే శివ వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

రామ రామేతి రామేతి రమే రామే మనోరమే ।

సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే ॥ ౩౬॥

శ్రీవాల్మీకీయ రామాయణే రామాభిరామీయ టీకాయాం బ్రహ్మసంహితా (ఏవం శ్రీరామకర్ణామృతం శ్లోక ౯౪)-

రామేతి వర్ణద్వయమాదరేణ సదా స్మరన్ముక్తిముపైతి జన్తుః ।

కతా యుగే కల్మషమానసానామన్యత్ర ధర్మే ఖలునాధికారః ॥ 3౭॥

బృహద్ధర్మపురాణ వేదవ్యాస వచనం-

నామ్నోస్తి యావతీ శక్తిః పాపనిర్హరణే హరేః ।

తావత్కర్తుం న శక్నోతి పాతకం పాతకీ జనః ॥ 3౮॥

అధర్వణశ్రుతి-

యశ్చాన్తాలోఽపి రామేతి వాచం వదేత్ తేన సహ ।

సంవదేత్ తేన సహ సంవసేత్ తేన సహ సమ్భుజ్జీయాత్ ॥ 3౯॥

శ్రీమన్నరామచరితమానసే ఆరణ్యకాణ్డే నారద వాక్యం శ్రీరామం ప్రతి-

రాకా రజసి భగతి తవ రామ నామ సోఽ సోమ ।

అపర నామ ఉడగన బిమల బసహుఁ భగత ఉర బోమ ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకల్పహే శ్రీరామనామసూక్ష్మవర్ణనం నామ ప్రథమం రత్నమ్ ॥ ౧॥

అధ్యాయ ౨

నారదపాశ్చురాత్రే సుదర్శనసంహితాయామ్-

రాఘవస్య గుణో దివ్యో మహావిష్ణుః స్వరూపవాన్ ।

వాసుదేవో ఘనీభూతస్తనుతేజః సదాశివః ॥ ౧॥

మత్స్యశ్చ రామహృదయం తపో గురుజనార్దనః ।

కూర్మశ్చాధారశక్తిశ్చ వారాహో భుజయోర్బలమ్ ॥ ౨॥

నరసింహో మహాకోపో వామనః కటిమేఖలా ।

భార్గవో జఙ్ఘయో జాతో బలరామశ్చ పృష్ఠతః ॥ 3॥

బౌద్ధశ్చ కరుణా సాక్షాత్ కల్కిః చిత్తస్య హర్షతః ।

కృష్ణః శ్శృంగారరూపశ్చ వృన్దావనవిభూషణః ।

ఏతాంశ్చాంశం కలాశ్చైవ రామస్తు భగవాన్ స్వయమ్ ॥ ౪॥

నారదపాశ్చురాత్రే భరద్వాజసంహితాయామ్-

అవతారా బహవః సన్తి కన్యాశ్చాంశ విభూతయః ।

రామ ఏవ పరం బ్రహ్మ సచ్చిదానందమవ్యయమ్ || ౫ ||

సర్వేషామవతారాణామవతారీ రఘూత్తమః |

సరితాం సర్వ మధ్యేతు సరయూ పావనీ యథా || ౬ ||

నారదపాశ్చురాత్రే హనుమత్సంహితాయాం హనుమద్వాక్యం మహర్షి అగస్త్యం ప్రతి-

తురీయా జానకీ ప్రోక్తా తురీయో రఘునందనః |

ఉభయోరంశజా సర్వే చావతారాహ్యసంఖ్యకాః || ౭ ||

సర్వేషామవతారాణామవతారీ రఘూత్తమః |

శ్రుతం దృష్టం మయా సర్వం చిరాయజీవానన్మనే || ౮ ||

నారదపాశ్చురాత్రే సనకసనాతన సంహితాయాం (ఏవం రామార్చనవన్ద్రికాయామ్)-

చైత్రే మాసి నవమ్యాం తు శుక్లపక్షే రఘూత్తమః |

ప్రాదురాసీత్ పురా బ్రహ్మన్ పరబ్రహ్మైవ కేవలమ్ || ౯ ||

అగస్త్యసంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్ష్ణం ప్రతి-

యథాహ్యోదిప్రదీపేన సర్వదీపప్రబోధనమ్ |

తథా సర్వావతారాణామవతారీ రఘూత్తమః || ౧౦ ||

యథా సర్వావతారాణామవతారీ రఘూత్తమః |

తథా సర్వేషు తీర్థేషు పావనీ సరయూ సరిత్ || ౧౧ ||

యావన్న జాయతే తస్యాః స్నానపాననిషేవణమ్ |

తావన్న జానకీనాథే ప్రాప్యతే భక్తిరుత్తమా || ౧౨ ||

అయోధ్యా చ పరం బ్రహ్మ సరయూ సగుణః పుమాన్ |

తన్నివాసీ జగన్నాథః సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ || ౧౩ ||

సదాశివసంహితాయాం సౌమిత్రి వాక్యం వేదాన్ప్రతి-

సర్వసౌభాగ్యనిలయం సర్వానందైకనాయకమ్ |

కౌశల్యానందనం రామం కేవలం భవఖణ్డనమ్ || ౧౪ ||

విశ్వావసుచిత్రకేతుచిత్రసేనాద్యులూకకైః |

తుమ్బురైర్నరదాద్యైశ్చ శుకపికసుకణ్డకైః || ౧౫ ||

గీయమానం పరం తత్త్వం శ్రుతిజాతివిశారదైః |

అనంతాంశసముద్భూతం మునినాక్షరరూపిణా || ౧౬ ||

సంక్లీయమానం వినయాద్ వాల్మీకినాన్తరాత్మనా |

మత్స్యకూర్మవరాహైశ్చ నృసింహహరివామనైః ॥ ౧౭ ॥

భార్గవహలికంసారిబుద్ధకల్కిభిరుద్యతైః ।

ఉపాస్యమానం దేవేశం దేవానాం ప్రవరం విభుమ్ ॥ ౧౮ ॥

తత్ర వాగీశ్వరీ దేవీ మాధవీ ప్రియవల్లభా ।

అసితా చ సితా చైవ ప్రకృతిర్గుణసమ్భవా ॥ ౧౯ ॥

ఉమాదేవీ మహామాయా శ్రుతిజాతివిశారదా ।

పద్మహస్తా విశాలాక్షీ కమలా హరివల్లభా ॥ ౨౦ ॥

సురభీ ప్రేమదా నిత్యా వృన్దాదేవీ మనోరమా ।

బిదాత్మకం సదాభాసం నయనానందాయకమ్ ॥ ౨౧ ॥

స్వకాంతం హృదయారామం రామం రాజీవలోచనమ్ ।

నిర్వికారం పృథుశ్రోణ్యో రాఘవం పర్యుపాసతే ॥ ౨౨ ॥

ఉర్వశీ మేనకా రమ్భా రాధా చన్ద్రావలీ తథా ।

హేమా క్షేమావరారోహా పద్మగన్ధాః సులోచనాః ॥ ౨౩ ॥

హంసినీ మాలినీ పద్మా హరిణీ మృగలోచనాః ।

రామస్య పరినృత్యన్తి గీతవాదిత్రమోహితాః ॥ ౨౪ ॥

కర్పూరాక్షీ విశాలాక్షీ శక్తిప్రియారసోత్సవా ।

చారునేత్రా చారుగాత్రా చార్వక్షీ చారులోచనా ॥ ౨౫ ॥

గోపకన్యాసహస్రైస్తు గోపవలైశ్చ తాదృశైః ।

గోకులైరావృతం సమ్యక్ పద్మశంఖాదిభిః సదా ॥ ౨౬ ॥

అఙ్గాదిపరిసక్కిర్ణం ఆత్మాదిశక్తిర్జ్ఞాతమ్ ।

వేష్టితం వాసుదేవాద్యైః సేవితం హనుమదాదిభిః ॥ ౨౭ ॥

మహాసుందరీతన్త్రీ శ్రీజానకీ వాక్యం జనకం ప్రతి-

మత్తో నారాయణో విష్ణురాత్మానం కతిథా సృజత్ ।

తేషు తాత విశిష్టా యే అవతారాః హరేర్దశ ॥ ౨౮ ॥

ద్వయం వనచరం జ్ఞేయం ద్వయం జలచరం తథా ।

క్షోణిపాశ్చ త్రయో జ్ఞేయా విప్రవంశోద్భవాస్త్రయః ॥ ౨౯ ॥

ష్టేచ్ఛాదీనాం నిహంతారో హరేరంశాః క్రమాద్దశ ।

సాత్త్వికీం రాజసీముగ్రాంతామసీం యోనిమాశ్రితాః ॥ ౩౦ ॥

ఏతే తు ప్రభవః శౌర్యవీర్యశక్తిసమన్వితాః ।

సృష్టిస్థితిలయానాం చ కర్తారః ప్రథితాః కిల ॥ 3౧॥

ఏతేభ్యః పరతో నిత్యః రామః సదసదాత్మకః ।

రహస్యమేతద్గుహ్యం తే కథితం ప్రియకామ్యయా ॥ 3౨॥

శ్రీజనక ఉవాచ -

మత్స్యాద్యాః ఈశ్వరాః ప్రోక్తాస్తేభ్యో రామః పరః పుమాన్ ।

కథమేతద్విజానామి తవ పుత్రి ప్రసాదతః ॥ 33॥

జానకీ ఉవాచ-

విష్ణోరద్భుత వీర్యస్య మత్స్య కూర్మ కులాదిషు ।

అంశావతారాస్తే సర్వే వినా రామం రఘూద్దహమ్ ॥ 3౪॥

మచ్ఛక్త్యాప్రతిరుద్ధానాం మత్స్యదీనాంహి పార్థివ ।

జన్మ కార్యన్తరప్రాప్తి స్వరూపం తేషు జాయతే ॥ 3౫॥

సారభో యోగినీ నక్రః నర్యో వ్యాధస్తథా బలః ।

కాలః కలయతాం తేషాం తనభుక్ ప్రభురవ్యయః ॥ 3౬॥

రామః కాలాత్మకః శ్రీమాన్ సర్వ భూత శరీర భుక్ ।

ఇతి విజ్ఞాపితం తాత యథాయోగ్యం తథా కురు ॥ 3౭॥

బ్రహ్మణస్తుతిర్దేవ దేవానామభయోహ్యపి ।

న జీవకర్మ వైషమ్యం నిమిత్తం తాత బుద్ధయతే ॥ 3౮॥

రాఘవస్యాప్రమేయస్య దృష్టా దృష్టం విజానతః ।

గతిం ప్రద నరేన్ద్రస్య సుప్రకాశస్య ధీమతః ॥ 3౯॥

అహన్తు వశగాయస్య జగదానన్త కారిణీ ।

పాలయామిసృజామ్యద్య సర్వ భూతాని హన్మిచ ॥ ౪౦॥

లీలయా మే జగత్సర్వం మనుగ్రహాయ హరస్య చ ।

అన్తాయ రక్షసాం తాత సోవతీర్ణః స్వయం విభుః ॥ ౪౧॥

శ్రీజనక ఉవాచ-

పూర్వముక్తా త్వయాదేవివిభూతిర్దివ్య రూపిణీ ।

జ్ఞాతం జ్ఞేయం మయాయస్యాత్ ప్రసాదాత్తవ సువ్రతే ॥ ౪౨॥

శ్రీజానకీ ఉవాచ-

మహాశమ్భుర్మహావిష్ణుర్మహామాయా జలేశయా ।

మహానహం కృతిర్విశ్వం కారణాని చ సర్వశః ॥ ౪౩॥

గుణత్రయం చ ప్రకృతిః సూర్యేన్ద్ర హవ్య వాహనాః ।

బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ దేవేన్ద్రా ఋషయస్తథా ॥ ౪౪॥

స్థావరాం జగ్గమాఞ్చైవ యే చాన్యేభూత భావనాః ।

ఏతావత్ కలాయోగిన్ మమ రామః స్వయంహరిః ॥ ౪౫॥

హరేరంశావతారాణాం కృత్యమేతత్ సునిశ్చితమ్ ।

న ప్రవృత్తి నివృత్యత్వం పద్మ పత్ర మివామ్భుసా ॥ ౪౬॥

మహాశమ్భు సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్ష్ణం ప్రతి-

శ్రీరామస్య కలాంశాద్వై అవతారా భవన్తిహి ।

కోటికోటిశ్చ కార్యార్థే సిన్ధో విచీవ వై మునే ॥ ౪౭॥

సీతా కలాంశాత్సఖ్యశ్చ శక్తయః సమ్భవన్తితాః ।

యాసాం కలాకలాంశేన జాతా నార్యశ్చక్ర్యాదయః ॥ ౪౮॥

శ్రీరామ మన్తస్యాంశాశ్చ మన్తాశ్చాన్యే భవన్తిహి ।

సనత్కుమార సంహితాయాం వేద వ్యాస వాక్యం యుధిష్ఠిరం ప్రతి-

విజ్ఞానహేతుం విమలాయతాక్షం ప్రజ్ఞానరూపం స్వసుఖైకహేతుమ్ ।

శ్రీరామచన్ద్రం హరిమాదిదేవం పరాత్పరం రామమహం భజామి ॥ ౫౦॥

పరాత్పరతరం తత్త్వం సత్యానన్దం చిదాత్మకమ్ ।

మనసా శిరసా నిత్యం ప్రణమామి రఘూత్తమమ్ ॥ ౫౧॥

అశేషవేదాత్మకమాదిసంజ్ఞమజం హరిం విష్ణుమనన్తమాద్యమ్ ।

అపారసంవిత్సుఖమేకరూపం పరాత్పరం రామమహం భజామి ॥ ౫౨॥

రామం సత్యం పరం బ్రహ్మ రామాత్మి-ఞ్చిన్న విద్యతే ।

తస్మాద్రామస్వరూపం హి సత్యం సత్యమిదం జగత్ ॥ ౫౩॥

నారదపాశ్చురాత్ర బ్రహ్మసంహియాయామ్-

పూర్ణః పూర్ణావతారశ్చ శ్యామో రామో రఘూద్వహః ।

అంశా నృసింహ కృష్ణాద్యా రాఘవో భగవాన్స్వయమ్ ॥ ౫౪॥

శ్రీమద్ ఆదిరామాయణే బ్రహ్మణో వాక్యం నారదం ప్రతి-

హర్షితా రాధికా తత్ర జానక్యంశ సముద్భవా ।
రామస్యాంశ సముద్భూతః కృష్ణో భవతి ద్వాపరే ॥ ౫౫॥

శ్రీమన్నరామచరితమానసే మనువాక్యమ్-
సమ్భు బిరఞ్చి బిష్ను భగవానా ।
ఉపజహిం జాసు అంస తేం నానా ॥

సును సేవక సురతరు సురధేనూ ।
బిధి హరి హర బద్ధిత పద రేనూ ॥

జాసు అంస ఉపజహిం గునఖానీ ।
అగనిత ఉమా రమా బ్రహ్మానీ ॥

భృకుటి బిలాస జాసు జగ హోఈ ।
రామ బామ దిసి సీతా సోఈ ॥

తత్రైవ కుమ్భకరణ వాక్యం రావణం ప్రతి-
కీన్దేహు ప్రభు బిరోధ తేహి దేవక ।
సివ బిరఞ్చి హరి జాకే సేవక ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకల్పా శ్రీరామరూపగుణ-ప్రతాప సూక్ష్మవర్ణనం నామ ద్వితీయ
రత్నమ్ ॥ ౨॥

అధ్యాయ 3

సోరతా

సబ బైకుణ్ణ సచేత, గోపుర బిచ సాకేత సుభ ।
తాకే పర సాకేత ఉభయ అవధ సాస్త్రఃపురీ ॥ ౧॥

సదాశివసంహితాయాం సామిత్రి వాక్యం శ్రుతిప్రతి-
మహార్లోకః క్షితేరూర్ధ్వమేక కోటి ప్రమాణతః ।
కోటి ద్వయేన విఖ్యాతో జనలోకో వ్యవస్థితః ॥ ౨॥

చతుష్కోటి ప్రమాణస్తు తపో లోకో విరాజతే ।
ఉపరిష్ఠాత్తతః సత్యమప్థ కాటి ప్రమాణతః ॥ 3॥

అతః ప్రఖ్యాతకౌమారః కోటి షోడశ సమ్భవః ।
తదూర్ధ్వోపరి సజ్ఞాత ఉమాలోకః సునిష్ఠితః ॥ ౪॥

శివలోకస్తదూర్ధ్వం ప్రకృత్యా చ సమాగతః ।
 విశ్వస్య పురతోవృత్తిః శివస్య పురతోవహిః ॥ ౫॥
 ఏతస్మాద్వహిరావృత్తిః సప్తావరణ సంజ్ఞకః ।
 సదాశివసంహితాయాం అన్యచ్ఛ-
 తదూర్ధ్వం కోటి పంచాశత్ క్రమాద్దశ గుణాత్పరమ్ ॥ ౬॥
 భూమిరాపోనలో వాయుః ఖమహం చ త్రిధాపరమ్ ।
 ప్రకృతేర్మహాఞ్శ్చ మూలేన సప్తావరణ సంజ్ఞకాః ॥ ౭॥
 సదాశివసంహితాయాం చ-
 తదూర్ధ్వం సర్వ సత్త్వానాం కార్య కారణ మానినామ్ ।
 నిలయం పరమం దివ్యం మహావైష్ణవ సంజ్ఞకమ్ ॥ ౮॥
 సహస్రమూర్ధా విశ్వాత్మా సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
 యన్నిమేషా జగత్సర్వం లయీభూతం వ్యవస్థితమ్ ॥ ౯॥
 ఉద్భవన్తి విసశ్యన్తి కాలజ్ఞాన విడమ్వనైః ।
 యదంశేన సముద్భూతా బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాః ॥ ౧౦॥
 ఏతద్గుహ్యం సమాస్థానం దదాతు వాఞ్చితహినః ।
 తదూర్ధ్వం పరన్దివ్యం సత్య మన్యద్వివస్థితమ్ ॥ ౧౧॥
 న్యాసినాం యోగినాం స్థానం భగవద్భావనాత్మనామ్ ।
 మహాశమ్భుర్మోదతేత్ర సర్వ శక్తి సమన్వితః ॥ ౧౨॥
 తదూర్ధ్వం తు పరఙ్కాంతం మహా వైకుంఠ సంజ్ఞకమ్ ।
 వాసుదేవాదయస్తత్ర విహరన్తి స్వమాయయా ॥ ౧౩॥
 తదూర్ధ్వం స్వయంభూతి గోలోకః ప్రకృతే పరః ।
 వాఙ్మనోగోచరాతీతో జ్యోతిరూపః సనాతనః ॥ ౧౪॥
 తస్యమధ్యే పురం దివ్యమ సాకేతమితి సంజ్ఞకమ్ ।
 యోషిద్రత్న మణిస్తమ్భ ప్రాసాదగణ సేవితమ్ ॥ ౧౫॥
 తన్మధ్యే పరమోదారః కల్పవృక్షో వరప్రదః ।
 తస్యాధః పరమన్దివ్యం రత్నమణ్ణప ముత్తమమ్ ॥ ౧౬॥
 తన్మధ్యే వేదికారమ్యా స్వర్ణరత్న వినిర్మితా ।

తన్మధ్యే చ పరం శుభ్రం రత్నం సింహాసనం శుభమ్ ॥ ౧౭ ॥

సహస్రారం మహాపద్మం కర్ణికాయుక్తముత్తమమ్ ।

తన్మధ్యే ముద్రికాభిన్న ముద్రాద్వాభ్యాంవిభిన్నకమ్ ... ౧౮ ॥

వహ్నిన్దుమణ్ణలే చాపి వేష్టితం విన్దు భూషితమ్ ।

చన్ద్రకోటి ప్రతీకాశం ఛత్రకం చ సచామరమ్ ॥ ౧౯ ॥

సదామృత ఘనశ్రావి ముక్తాదామ వితానకమ్ ।

తన్మధ్యే జానకీ దేవీ సర్వశక్తి నమస్కృతా ॥ ౨౦ ॥

తత్రాస్తే భగవాన్ రామః సర్వదేవశిరోమణిః ।

తత్రాదౌ చిన్తయేత్తేజో వహ్నిరూపం సుశక్తికమ్ ॥ ౨౧ ॥

తేజసామహతాశ్లిష్ట మానన్దైకాగ్రమన్దిరమ్ ।

ఏకాగ్రమనసా పశ్యేత్తత్రదేవం సువిగ్రహమ్ ॥ ౨౨ ॥

స్నిగ్ధ మిన్దీవరశ్యామం కోటిన్దు లలిత ద్యుతిమ్ ।

చిద్రూపం పరమోదారం వీరభద్రం రఘూద్వహమ్ ॥ ౨౩ ॥

ద్విభుజం మధురంశాన్తం జానకీ ప్రేమ విహ్వలమ్ ।

దోర్దణ్ణచణ్ణకోదణ్ణం శరచ్చన్ద్రం మహాభుజమ్ ॥ ౨౪ ॥

సీతాలిఙ్గితబామాఙ్కం కామరూపం రసోత్సుకమ్ ।

తరుణారుణ సఙ్కాశం వికచామ్బుజ పాదకమ్ ॥ ౨౫ ॥

నఖచన్ద్రం పదద్వన్ద్వం ప్రియ తేజః సమావృతమ్ ।

కూర్మపృష్ఠ పదాభాసం రణన్మణ్ణీర పాదకమ్ ॥ ౨౬ ॥

కటిసూత్రాఙ్గితం శ్రీశం యజ్ఞ సూత్రై రలఙ్కృతమ్ ।

రత్నకఙ్కణ కేయూర శోభితాయ భుజ ద్వయమ్ ॥ ౨౭ ॥

చన్ద్రకోటి ప్రతీకాశ కౌస్తుభేన విరాజితమ్ ।

దీప్యరత్న సమాయుక్త ముద్రికాభిరలం కృతమ్ ॥ ౨౮ ॥

నాసికాంశక భాగే న ముక్తాఫల స్ఫురన్ముఖమ్ ।

సూర్యకోటిప్రతీకాశ కుణ్ణలాఢ్య శ్రుతిద్వయమ్ ॥ ౨౯ ॥

ప్రవృత్తారుణ సఙ్కాశ కిరీటేన విరాజితమ్ ।

గోవిన్దం గోవిదాం శ్రేష్ఠం చిన్మయానన్ద విగ్రహమ్ ॥ ౩౦ ॥

దివ్యాయుధ సుసమ్పన్నం దివ్యాభరణభూషితమ్ ।
 ఆక్షరం కేవలం బ్రహ్మ పీతకౌశేయ వాససమ్ ॥ 3౧॥
 శఙ్ఖ చక్ర గదాపద్మ చర్మాసి హల మూసలైః ।
 తద్రూపైర్వివిధాకారైః నేవ్యమానం పరాత్పరమ్ ॥ 3౨॥
 వసిష్ఠవామదేవాది మునిభిః పరిసేవితమ్ ।
 లక్ష్మణం పశ్చిమే భాగే ధృత ఛత్రం స చామరమ్ ॥ 33॥
 ఉభౌ భరత శత్రుఘ్నౌ తాల వృన్త కరామ్బుజౌ ।
 అగ్రేఽవ్యగ్రం హనుమన్తం వాచయన్తం సుపున్తకమ్ ॥ 3౪॥
 భాను కోటి ప్రతీకాశం చన్ద్రకోటి ప్రమోదకమ్ ।
 ఇన్ద్ర కోటి సదా మోదం వసు కోటి వసుప్రదమ్ ॥ 3౫॥
 విష్ణుకోటి ప్రతీపాలం బ్రహ్మకోటి విసర్జనమ్ ।
 రుద్ర కోటి ప్రమన్ద వై మాతృ కోటి వినాశనమ్ ॥ 3౬॥
 కోటి భైరవ సంహారం మృత్యు కోటి విభక్షకమ్ ।
 యమకోటి దురాధర్షం కాల కోటి ప్రధావకమ్ ॥ 3౭॥
 గన్ధర్వ కోటి సజ్జీతం గణ కోటి గణేశ్వరమ్ ।
 కామకోటి కలానాథం దుర్గాకోటి విమోహనమ్ ॥ 3౮॥
 సర్వ సౌభాగ్య నిలయం సర్వానన్తైక దాయకమ్ ।
 కౌశల్యానన్దనం రామం కేవలం భవ ఖణ్డనమ్ ॥ 3౯॥
 సదాశివసంహితాయాం సౌమిత్రి వాక్యం వేదాన్ప్రతి-
 సగుణం నిర్గుణం చైవ పరమాత్మా తథైవ చ ।
 ఏతేచాంశాహి రామస్య పూర్వే చాన్తే చ మధ్యతః ॥ ౪౦॥
 ఆది జ్యోతిర్మహాశమ్భురాత్మా పూర్ణేన చాక్షరమ్ ।
 తత్పరో వాసుదేవః స్యాత్ స్వయం బ్రహ్మ నిరక్షరమ్ ॥ ౪౧॥
 రాఘవస్య గుణోద్వివో మహావిష్ణుః స్వరూపవాన్ ।
 వాసుదేవో ఘనీభూతస్తను తేజో మహాశివః ॥ ౪౨॥
 అన్యచ్ఛ సౌమిత్రి వాక్యం-
 బ్రహ్మైవాత్మామనన్త్యైవ దేహశ్చ ప్రకృతిస్తథా ।
 ఘనీభూతం హరేన్తేజో బ్రహ్మైతి పరి కథ్యతే ॥ ౪3॥

మహాసుందరీ తన్వే ద్వితీయాధ్యాయే-

సృష్టిరగ్రే పరే ధామ్ని సంవాదః సమభూత కిల ।

మహాశమ్భుర్మహావిష్ణుర్మహామాయేరితా పునః ॥ ౪౪॥

మహాశమ్భుర్మహామాయా మహావిష్ణుశ్చ సక్రియః ।

కాలేన సమనుప్రాప్త రాఘవమ్పరి చిన్తయన్ ॥ ౪౫॥

తత్రైవ మహాశమ్భు వాక్యం మహావిష్ణుం ప్రతి-

శ్శృణు తాత ప్రవక్ష్యామి రామాదద్భుత కర్మణః ।

అఖణ్ణ బ్రహ్మణో నిత్యాద్రాఘవాన్నిత్యవిగ్రహాత్ ॥ ౪౬॥

చిదానన్దాత్పరానన్దాత్సాకేత నగరాధిపాత్ ।

సీతాయాః పరదేవ్యాశ్చలీలామాత్రమిదం జగత్ ॥ ౪౭॥

ఇన్ద్రానీల మణి స్నిగ్ధోరుచిరాకృతిరవ్యయః ।

ద్విభుజావయవోదక్షః శరకోదణ్ణ మణ్డితః ॥ ౪౮॥

ఇతిరామస్తు విగ్రహవాన్ పరం బ్రహ్మభిధీయతే ।

భుక్తి ముక్తి ప్రసాదార్థం సాధకానాం పునః పునః ॥ ౪౯॥

ఏవం జ్ఞేయా పరానిత్యా సీతా బ్రహ్మ సువిగ్రహా ।

సర్వ శక్తిమయా ధాత్రీ సర్వశక్తి పరా తథా ॥ ౫౦॥

అనేకావయవైర్భిన్నా నిత్య లీలా సువిగ్రహా ।

అనుగ్రహార్థ మస్మాకమేకం బ్రహ్మ ద్విధాగతమ్ ॥ ౫౧॥

రామః సీతా జానకీ రామచన్ద్రో నాహుర్భేదంహ్యేతయోరస్మికశ్చిత్ ।

సన్తోమత్వా తత్వమేతద్విబుధ్వాపారం యాతాః సంసృతేర్మృత్యుకాలాత్ ॥ ౫౨॥

బ్రహ్మణ్ణానామసజ్ఞానాం బ్రహ్మ విష్ణు హరాత్మనామ్ ।

ఉద్భవే ప్రలయే హేతుః రామ ఏవ ఇతి శ్రుతిః ॥ ౫౩॥

సృష్టిస్థిత్యన్త కరణే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరః ।

యస్యాయుతాయుతాంశాంశాన్ తదబ్రహ్మేత్యభిధీయతే ॥ ౫౪॥

సహస్రకోటయః సన్తి బ్రహ్మణ్ణాస్తీర్యగూర్షగా ।

బ్రహ్మణో హరయో రుద్రాస్తత్ర తత్ర వ్యవస్థితాః ॥ ౫౫॥

అజాది దేవ దేవస్య శ్రీరామస్య మహాత్మనః ।

అవతారా బహవః సన్తి కలాశ్చాంశ విభూతయః ॥ ౫౬॥

అవతారైరసంఖ్యైః ప్రధానైరభివృద్ధా

సేవ్యమానః పరే రమ్యే గుణావాసే పరం పదే || ౫౭ ||

మహాసుందరీతస్త్రే శ్రీజనకౌవాచ-

కస్మిన్నీరే మహాదేవీ నిత్యం రామః ప్రతిష్ఠితః |

పూర్ణానందో ఘనశ్యామో మాయా గుణ విడమ్బకః || ౫౮ ||

తత్రైవ శ్రీజానకీఉవాచ-

గోలోక సంజ్ఞకే నిత్యసాకేత భవనోత్తమే |

భ్రాతృభిరనుజైర్భ్రాతృ దేవ దేవః సనాతనః || ౫౯ ||

స్వప్రకాశతే నిత్యరూపో రామో మాయా దయాత్మవాన్ |

ఇంద్రనీలమణి స్నిగ్ధః శ్యామసుందర విగ్రహః || ౬౦ ||

భార్గవపురాణే నారాయణ వాక్యే నరం ప్రతి-

ఇమమేవ పురా ప్రశ్నం వైకుణ్ఠనగరే హరిమ్ |

సర్వేశ్వరీ జగన్మాతా పప్రచ్ఛ కమలాలయా || ౬౧ ||

త్రిపాద్విభూతౌ వైకుణ్ఠే విరజాయాః పరే తటే |

యా దేవానాం పూరయోధ్యా హ్యమృతేనావృతా పురీ || ౬౨ ||

శ్రీమన్మహారామాయణే శంకర వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

గోలోకాచ్ఛ పరం జ్ఞేయం సాకేతాంతః పురం ప్రయే |

గోప్యాద్గోప్య తరాగోప్యాసాయోధ్యాతీవ దుర్లభా || ౬౩ ||

పుంసామగోచరం స్థానం సఖాదాస వివర్జితమ్ |

మహాపురుష రూపేణ శ్రీరామోహి విరాజితే || ౬౪ ||

అనంతాభిః సఖీభిశ్చ సార్థంరామః స సీతయా

స్వేచ్ఛయా కురుతేరాసం తాః కుజాగాత్ర సమ్భవాః || ౬౫ ||

సర్వాభరణ సమ్పన్నో రత్నైఃపైర్వివిధైర్వరైః |

మధ్యోవయః కిశోరశ్చానన్త రూపో రఘూత్తమః || ౬౬ ||

కిశోర్యుః సకలాసఖ్యో భూషితాశ్చన్ద్రికాదిభిః |

జానకీరామరూపాస్తా మహాహూలదాభి సంయుతాః || ౬౭ ||

శృణ్వణశుభగేమత్తో విస్తరేణ కథామృరామ్ |

రామ రాస సమావిష్టాం ప్రవక్ష్యే త్వద్ధితాయవై || ౬౮ ||

హనుమత్సంహితాయాం శ్రీహనుద్వాక్యం అగస్త్యం ప్రతి-
పుంసామగోచరం స్థానం కేవలం ప్రేమదాయకమ్ |

నారీ భావసంయుక్త తేషాం దృశ్యం భవేద్ ధ్రువమ్ || ౬౯ ||

గోలోకసాకేతసమావుభౌ మునే కదాపి భేదో నహి రాఘవస్య చ |

ఉభౌ తు విశ్రామనివాసధామ్ని పరస్పరావసదృశే విలాసతః || ౭౦ ||

హిరణ్యగర్భ సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్ష్ణం ప్రతి-

అద్వైతానన్ద వైతన్యం శుద్ధసత్వైక లక్షణమ్ |

వహిరన్తః సుతీక్ష్ణాత్ర రామచన్ద్రః ప్రకాశతే || ౭౧ ||

శ్రీరామ గీతాయాం శ్రీరామచన్ద్ర వాక్యం వసిష్ఠం ప్రతి-

యథా సర్వేషు కుమేషు రభిరే కోపిదృశ్యతే |

తథాసర్వేషు భూతేషు చిన్తనీయోస్మ్యహం సదా || ౭౨ ||

కశ్యపస్మృతౌ కశ్యప వాక్యం శ్రీరామం ప్రతి-

అవతారాశ్చ యే తాత త్వత్తః సర్వే భవన్తి తే |

ఉదయాద్రేవ ప్రావ్యా మాదిత్యానాం యుగే యుగే || ౭౩ ||

అథర్వవేద రామరహస్యోపనిషద్ ఉత్తరార్ధే-

యాఽయోధ్యా సా సర్వవైకుణ్ఠానామేవ మూలాధారా ప్రకృతేః పరా తత్పద్
బ్రహ్మమయా |

విరజోత్తరా దివ్యరత్నకోశాధ్యా తస్యా నిత్యమేవ శ్రీసీతారామయోర్విహారస్థలమస్తి ||
౭౪ ||

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయారణ్యక

దేవానాం పూరయోధ్యా | తస్యాఽ” హిరణ్మయః కోశః |

స్వర్గో లోకో జ్యోతిషాఽఽవృతః | యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద |

అమృతేనాఽఽవృతాం పురీమ్ | తస్మై బ్రహ్మ చ” బ్రహ్మ చ |

ఆయుః కీర్తిం” ప్రజాన్దదుః | విభ్రాజమానాఽ” హరిణీమ్ |

యశసా” సమ్పరీవృతామ్ | పురఽ” హిరణ్మయీం బ్రహ్మ || ౭౫ ||

శ్రీమన్నరామచరితమానసే శ్రీరామచన్ద్ర వాక్యం-

జద్యపి సబ బైకుణ్ణ బఖానా | వేద పురాన బిదిత జగు జానా |

అవధపురీ సమ ప్రియ నహిం సోఊః | యహ ప్రసంక జానై కోఊ కోఊ || ౭౬ ||

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకల్పహ పర రూప-ధామ సూక్ష్మ వర్ణనం తృతీయం రత్నమ్ || 3 ||

అధ్యాయ ౪

ధనుప బాన ఆసి చక్ర దర గదా పద్మ హల ఆది |
 ధనుప బాన బర మోక్ష ప్రద ఆయుధ సకల అనాది || ౧ ||

యజుర్వేదే ఉత్తరార్థ ఏకోనత్రింశత్తమేఽధ్యాయే ఏకోన చత్వారింశత్తమో మస్త్రః-

ధన్వనా గా ధన్వనాజిం జయేమ ధన్వనా తీవ్రాః సమదో జయేమ |

ధనుః శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో జయేమ || ౨ ||

భాష్యః ఆస్య మస్త్రస్యార్థః | ధన్వనా, ధనుషాఙ్కితా ఇతి శేషః | అతస్తీవ్రాః పటవః
 పరబ్రహ్మప్రాప్తిప్రతిబంధకీభూతపాపనిరసనే సమర్థావయం సమదః కామాదిభిరనుష్ఠితాన్
 సంకల్పమాన్ జయేమ |

నన్విన్ద్రియాణాం విషయోన్ముఖ్యే కథం కామాదిజయః ఇత్యాకాంక్షాముచ్యతే | ధన్వనా
 ధనుషా తదఙ్కనప్రభావేణైవగాః ఇన్ద్రియాణి జయేమ |

ఇన్ద్రియజయే న చ ప్రసంక్ష్యానాఖ్యావస్థాలాభే ధన్వనా ఆజిం అజన్తి గచ్ఛన్తి
 పరబ్రహ్మగన్తారోఽస్మిన్నితి ఆజిమార్గః తం జయేమ | ధనురఙ్కనప్రసన్నేశ్వరప్రదర్శితయా
 సుషుమ్నయా నాడ్యా బహిర్నిష్కృమ్య అర్చిరాదిమార్గేణ పరబ్రహ్మ గచ్ఛేమేత్యర్థః |
 నన్వనిర్లీనమాయాన్వయస్య కథమీశ్వర ప్రసత్తిరిత్యా శంకయాహ | ధనుః కర్తృ
 శత్రుభూతమనాదిమాయాసంబుధస్య సంసారపాతనోన్ముఖ్యం అపకృణోతి అపనయతి
 నాశయతి యద్వా తస్య మనోరథాభావం సమ్పాదయతి నను సత్సుసంకల్పతాదికర్మసు
 కథం మాయాసంబుధస్య సంసారపాతనోన్ముఖ్య విनाశ ఇత్యాహ | ధన్వనా ధనుషా
 సర్వాః ప్రదిశః సర్వదిగ్వర్తి నానాయోనిజన్మప్రదానసమర్థాని సర్వాణి కర్మాణి జయేమ
 నాశయామ ఇత్యర్థః |

శ్రీమద్వాల్మీకీయే రామాయణే కిష్కిన్ధాకాండే-
 తదస్త్రం తస్య వీరస్య స్వర్గమార్గప్రభావనమ్ |

రామబాణాసనక్షిప్తమావహత్ పరమాం గతిమ్ || 3 ||

యో వై నిత్యం ధనుర్పాణాఙ్కితో భవతి | స పాప్మానం తరతి | స సంసారం తరతి |
 స భగవదాశ్రితో భవతి | స భగవద్రూపో భవతీత్యధర్వణీయా శ్రుతిః || ౪ ||

అగస్త్య సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్ష్ణం ప్రతి-
 వామే కరే ధనుః కుర్యాద్దక్షిణే బాణమేవ చ ।
 సబిన్దున్విలకం కుర్యాన్ ముక్తి భాగీ మవేన్నరః ॥ ౫॥
 ఉభాభ్యామపిరేఖాభ్యాన్విలకః పరికథ్యతే ।
 హరిపాదస్థితం బిన్దుం పీతం చ పరిధార్యతే ॥ ౬॥
 తిలకం రామరూపేణ బిన్దురూపేణ భూమిజామ్ ।
 ధృత్వా చ రామ భక్తానా మగ్రగణోఽ గుణాగ్రణీః ॥ ౭॥
 భ్రువోన్తాదపి చారభ్య లలాటాన్తే చ ధారయేత్ ।
 మనోహరం తథా మధ్యే అస్తరం యుగ్మమజ్జులమ్ ॥ ౮॥
 రామాయుధాఙ్కితం దృష్ట్వాశిరసాప్రణమేనుయః ।
 షష్టివర్ష సహస్రాణి బ్రహ్మలోకే మహీయతే ॥ ౯॥
 యా గతియోర్గయుక్తానాం మునీనాం బీతరాగినామ్ ।
 ధనుర్బాణాఙ్కితే వైవ సా గతిర్లభ్యతే క్షణాత్ ॥ ౧౦॥
 బాహుమూలే ధనుర్బాణే నాఙ్కితో రామ కిఙ్కరః ।
 శతిలేనాథ తప్తే న తస్య ముక్తిర్న సంశయః ॥ ౧౧॥
 శీతలాచ్ఛతగుణమ్ప్రోక్తం తప్తస్య పరిధారణే ।
 అఙ్కితాస్సర్వ కాలేస్యశ్చతుర్వణాశ్రమాదయః ॥ ౧౨॥
 చక్రాచ్ఛత గుణమ్ప్రోక్తం ఫలం బాణాది ధారణే ।
 సర్వేషాం రామభక్తానాం రామ ముద్రాభిధారణమ్ ॥ ౧౩॥
 నాఙ్కితో చాపబాణాభ్యాం న మస్త్రోస్త్రీషడక్షరః ।
 న నామ రామ సమ్బుద్ధి న రామోపాసకో భవేత్ ॥ ౧౪॥
 మయావై ప్రోచ్యతే పుత్ర ముద్రామాహాత్యు మేవ చ ।
 స్వగాత్రే ధారయేద్వోపి స రామోపాసకో మహాన్ ॥ ౧౫॥
 మహాశివ సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్ష్ణం ప్రతి-
 రామాయుధామ్యాం తప్తాభ్యాం సీతాయాః ముద్రయాసహ ।
 అఙ్కితా యే మహాప్రాణ్ణా నిత్యముక్తాశ్చ ముక్తిదాః ॥ ౧౬॥
 మునేస్మిన్భారతే వర్షే చాప బాణాఙ్కితా నరాః ।

స్వపరం కుల సాహస్రం తారయన్తి సుఖేన వై || ౧౭||
 యేషాం కులేతు ఏకోపి రామాయుధయుతః సుధీః |
 తేపియాన్తి పరంలోకం యత్ర యోగ మఖాదిభిః || ౧౮||
 చిరం గతాహి నరకే పూర్వజా యస్య కస్య వై |
 రామాయుధాఙ్కితే వంశే తేపి యాన్తి పరాఙ్గతిమ్ || ౧౯||
 యా గతిర్వ్యోగ యుక్తానాం వైష్టికానాం చ న్యాసినామ్ |
 దుర్లభాన్తాం గతిం చైవ ప్రాప్నోతి ధనుషాఙ్కితః || ౨౦||
 ధనుషాఙ్కిత బాహుభ్యా మర్చనం దేవ పితృణామ్ |
 తస్య తే పితృదేవాశ్చ గచ్ఛన్తి పరమం పదమ్ || ౨౧||
 ధనుః శరాఙ్కితోమత్ర్యో యద్యత్కుర్యాచ్ఛభమ్మునే |
 తత్రవృతగుణం యాతి విపరీతతునిష్ఫలమ్ || ౨౨||
 యస్య శ్రాద్ధే చ హోమే చ హోతారో ధనుషాఙ్కితాః |
 తస్యతేపితృదేవాశ్చ సుధాం ప్రాశ్నన్తి మోదితాః || ౨౩||
 యేషు శ్రాద్ధేషు హోమేషు న కోపి ధనుషాఙ్కితః |
 తత్రపిణ్డాహుతిర్యాతి నిష్ఫలత్వం న సంశయః || ౨౪||
 సీతాయాః తప్తముద్రాఞ్చ శ్రీరామస్వాయుధేఉభే |
 ధారయన్భవనం సద్యః పునాత్యేవ సునిశ్చితమ్ || ౨౫||
 బ్రహ్మాణ్డపురాణే కౌశలఖణ్డే శ్రీరామ గీతాయామ్-
 శ్రీరామవన్ద్య వాక్యం వసిష్ఠ ప్రతి-
 ధనుర్వాణాది చిన్తానాం ధారిణం తిలకాన్వితమ్ |
 తులసీకాష్ఠ మాలాఢ్యం తం జానీతు సు వైష్ణవమ్ || ౨౬||
 పద్మపురాణ సదాచార సజ్ఞహే-
 ఆద్యస్తు వైష్ణవః ప్రోక్తః శఙ్ఖ చక్రాఙ్కితోహరేః |
 ధారణం చోర్ధ్వపుణ్ణాణాం తన్మన్త్రాణాం పరిగ్రహాః || ౨౭||
 అచర్నం జప ధ్యానం చ తత్పాదోదకమేవ చ |
 తన్నివేదిత భోజ్యం చ ద్వాదశీ వ్రత నిష్ఠితమ్ || ౨౮||
 తులసీరోపణంవిష్ణోర్దేవ దేవస్య శార్ఙ్గిణః |
 భక్తిః షోడశాధాప్రోక్తాభవబన్ధ విముక్తయే || ౨౯||

సర్వేషామేవ దేవానాం నమామి పురుషోత్తమమ్ ।

పూజనీయోహరిర్నిత్యం బ్రాహ్మణానాం విశేషతః ॥ 30॥

తస్మాద్దైవ బ్రాహ్మణోనిత్యం విధివత్పూజయేద్ధరిమ్ ।

తచ్చిన్ద్రై రేకితః శ్రీశపదం ప్రాప్నోత్య సంశయః ॥ 3౧॥

చక్రం వా శఙ్ఖ చక్రం వా శార్ఙ్గ చాపం శరం తథా ।

హుతాగ్ని వైవ సన్నప్తం సబై పాప విముక్తయే ॥ 3౨॥

ధారయత్వాచ్చ విధివద్బ్రాహ్మ కర్మ సమాచరేత్ ॥ 33

శ్రీమన్మహారామాయణే శివ వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

యే జాపకాభగవతశ్చ తపస్వినోయే

పూజారతాః శ్రుతిరతాశ్చ విరాగయుక్తాః ।

జ్ఞానార్ణవాస్త్రీలకదామధరా యశస్వి-

నస్తీర్థాటనా శుభగుణాః శుభకర్మయుక్తాః ॥ 3౪॥

సర్వైర్గుణైర్నియమ సంయమనిత్యయుక్తో

నిష్కల్మషః సకలసిద్ధికరశ్చనిత్యమ్ ।

యోనాఙ్కీతో ధనుశ్చరైర్న చ మన్త రాజ-

స్యోపాసకో న సజనో రఘునన్దనస్య ॥ 3౫॥

శ్రీరామసంస్కారవివర్ణితాయే నిష్పుచ్చ శ్శృణ్ణాపశవోనరాస్తే ।

శక్తాన వేదాఅభివర్ణితం యన్త్యత్తోమయాఖ్యాత మవిన్తరేణ ॥ 3౬॥

అహం విధాతా గరుడ్ధ్వజశ్చ రామస్యవాలే సముపాసకానామ్ ।

గుణాననన్తాం కథితుం న శక్తాః సర్వేషు భూతేష్వపి పావనాస్తే ॥ 3౭॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసజ్గహే శ్రీరామాయథ ప్రభావ సూక్ష్మవర్ణనం నామ చతుర్థం

రత్నమ్ ॥ ౪॥

అధ్యాయ X

జీవ బ్రహ్మ సబమేం రమోఽం, రము క్రీడా సో రామ ।

రామ ఉపాసక బిను న మిలు, నిజ స్వరూప పరధామ ॥ ౧॥

తత్ర ప్రమాణ మాహవసిష్ఠ సంహితాయామ్-

న శ్రీరామ వ్రతాదన్యద్వ్రతం సర్వార్థ సాధనమ్ ।

న రామారాధనాదన్యో యజ్ఞో వేదోపి దృశ్యతే || ౨||

రామదాస్యాత్పరో ధర్మో యస్మిన్నన్యో నిరూప్యతే |

శాస్త్రం తస్మైక్ష బౌద్ధానాం విశ్వసేన్నవిచక్షణః || ౩||

మహాశమ్భు సంహితాయాం అగస్త్య వాక్యం సుతీక్షణం ప్రతి-
కృపా చ సాధనం సిద్ధిర్భక్తి శ్రీమైథిలీ పతేః |

అన్యత్వ కేవల శ్రమం సాధితం మత వాదిభిః || ౪||

శుద్ధం ద్వైత మత విద్ధి సేవ్య సేవక భావదమ్ |

సామీప్యం చ సుముక్తిం చ నిత్యం గోలోక ధామకమ్ || ౫||

జ్ఞాన వైరాగ్య సన్తోషా క్షమాశీలాది కాని వై |

తులసీ కాష్ఠ సంయుక్తా విరేజా రామ భావకాః || ౬||

యజ్ఞోపవీతం ధౌతం చ కౌపీనాచ్ఛదనం పరమ్ |

గృంహాతి ధాతు పాత్రం వా తుంవికాం రామ సేవకాః || ౭||

శ్శృంగారం మైథిలీ కృత్యం శ్రియం బిన్దం చ చన్ద్రికామ్ |

కరోతి రసికో నిత్యం తిలకం తన్తు మన్యతే || ౮||

శీల సన్తోష సత్యాది నిష్కామార్జవ లక్షణమ్ |

భోజ్యం మహాప్రసాదం చ పానం పాదోదకం సదా || ౯||

దణ్డవత్ప్రొక్తముభయం వన్దనం స్వామి దక్షిణే |

గురుం హరి సమం మన్యేత్ సేవ్యం బైవ పరిక్రమమ్ || ౧౦||

అన్యచ్ఛ-

తులసీ మాల తిలకం ధనుర్వాణాఙ్గితౌ భుజౌ |

రామమస్త్రశ్చ తన్నామ సంస్కారాః రామసేవకే || ౧౧||

ఆక్రోధ వైరాగ్య జితేన్ద్రియత్వం క్షమాదయా సర్వజన ప్రియత్వమ్ |

నిర్దోభదాతా భయశోకహర్తా భక్తస్యచిన్హాని దాస్తరాణి || ౧౨||

ఏవం సర్వ గుణైర్ముక్తః హరిభక్తిపరాయణః |

బాహ్యోభ్యన్తర సంశుద్ధస్తతోయాతి పరాజ్ఞతిమ్ || ౧౩||

పునరపి మహాసదాశివ సంహితాయామ-

శ్రీమన్నారాయణస్యైవ శిష్యా యే కథితాః శుభాః |

పూర్వోక్తా రామమస్త్రస్య యే భూంవన్తే తథా భవన్ || ౧౪||

భవిష్యన్తి కలహ్యాన్తే ప్రాకృతా మతవాదినః ।
 మన్త నామానుచిన్వాని కల్పయిష్యన్తి మానినః ॥ ౧౫ ॥
 యథా రాత్రౌ నార్క భాసోదీప తేజః ప్రశస్యతే ।
 ఆదిమూలాధతం భ్రాష్ట్యమధోమూలం సమాశ్రితాః ॥ ౧౬ ॥
 స్పర్ధయిష్యన్తి చాన్యోన్యం యథా మోహం గతాబుధాః ।
 యథా మత్తిస్తథాగమ్యం గమిష్యన్తి విధార్మికాః ॥ ౧౭ ॥
 శ్రీరామ మన్తస్యాంశాని మన్తాణ్యన్యాని విద్ధి చ ।
 హనుమతాచార్యేణాహో రామధామసతాం పదమ్ ॥ ౧౮ ॥
 శ్రీజానక్యాః పతిం సర్వే భజధ్వం మజ్జలాయనమ్ ।
 రామమస్త్రేణాయుధాభ్యాం యుక్తాః శుశుభిరే భువి ॥ ౧౯ ॥
 సురగుర్వాది గురవో రామ మన్తస్య సేవకాః ।
 శ్రీగురోర్మారుతేః శిష్యో సుగ్రీవశ్చ కపిశ్వరః ॥ ౨౦ ॥
 శ్రీరామస్యా యుధౌ తప్తౌ రామమన్తం వ్యధారయత్ ।
 పద్మాష్టా దశ సంఖ్యేతా స్వసైన్యాశ్చ హనుమతః ॥ ౨౧ ॥
 దీక్షితాస్తేన మస్త్రేణ ధనుర్వాణేన చాఙ్కితాః ।
 హనుమచ్ఛిష్యతాం ప్రాప్తో మహారాజో విభీషణః ॥ ౨౨ ॥
 రామాయుధాభ్యాం తప్తాభ్యామఙ్కితశ్చ సముద్రయా ।
 తథా తస్య ప్రజాః సర్వా చిన్త్ితా రామ లాఙ్ఘనైః ॥ ౨౩ ॥
 రాజమార్గ మిమం బిద్ధి రామోక్తం జానకీ కృతమ్ ।
 యద్యతే చాన్య మార్గాస్తు చౌరాణాం బీధికా యథా ॥ ౨౪ ॥
 ఆద్యాచార్యం హనుమన్తం త్యక్త్వాహ్యన్య ముపాసతే ।
 క్షిదయన్తి చైవతే ముగ్ధా మూలహా పల్లవాశ్రితాః ॥ ౨౫ ॥
 శ్రీమైథిల్యాశ్చ మన్తంహి శ్రీగురుం మారుతం మహత్ ।
 సఖీ భావం దమృతీష్టం భుక్తి ముక్తి ప్రదం సదా ॥ ౨౬ ॥
 శ్రీజానకీ సమ్ప్రదాయం రామ రాస మనన్యతామ్ ।
 ఋతే కేపి న యాస్యన్తి వాఙ్ఘతం ఫల మేవ చ ॥ ౨౭ ॥
 శ్రీరామస్యాయుధౌ తప్తౌ జానకీ ముద్రికాం వినా ।

పారమేష్ఠ్యం న ప్రాప్నోతి జ్ఞానాది సాధనై రపి ॥ ౨౮ ॥

రామాయణాజ్ఞితశ్చైవ తనుం త్యజతి యః పుమాన్ ।
యామ్యాశ్చపార్షదాస్తత్ర నమన్తిశిరసాహితమ్ ॥ ౨౯ ॥

యుగ్మ మస్త్రం చ యో నిత్యం ధనుర్వాణో చ ధారయేత్ ।
స జానకీవల్లభస్య సామీప్యం సుఖమృచ్ఛతి ॥ ౩౦ ॥

యుగ్మ మస్త్రం వినానాస్తి మస్త్రః కోపి సుఖప్రదః ।
జానకీవల్లభోపాస్తిం వినోపాస్తిర్నవల్లభా ॥ ౩౧ ॥

హనుమత్పరమాచార్యం వినాచార్యో న కోపి చ ।
ఇతి పద్ధతి నిరీతం పూర్వోక్తం చ మయోదితమ్ ॥ ౩౨ ॥

సదాశివ సంహితాయాం సౌమిత్రి వాక్యం వేదాన్పృతి-
సీతాజ్ఞితో ధనుర్వాణాత్ ప్రథమం చ మహా శివః ।
సీతయాచాజ్ఞితః పశ్చాద్ధనూమాన్భవ హరి ప్రియః ॥ ౩౩ ॥

మహాశమ్భుః శివం ప్రాహ స శివో నారదం తథా ।
నారదశ్చాహ వాల్మీకిం వాల్మీకిశ్చ కుశీలవౌ ॥ ౩౪ ॥

హనూమాన్స్తు అగస్త్యాయ అగస్త్యశ్చ సుతీక్ష్ణకమ్ ।
సుతీక్ష్ణేన మహాభాగా చాజ్ఞితా వహవో మునే ॥ ౩౫ ॥

భవిష్యన్తి కలౌ ఘోరే జీవాహరి వహిర్ముఖాః ।
తేషాముద్ధరాణ్యాయ స్వరూపజ్ఞాన హేతవే ॥ ౩౬ ॥

రామాజ్ఞయో హనూమాంశ్చ మాధ్వాచార్య ప్రభాకరః ।
రామానన్దః స్వయం రామః ప్రాదుర్భూతో మహితతే ॥ ౩౭ ॥

వినాచిన్తం ధనుర్వాణం బినా మస్త్ర షడక్షరమ్ ।
పూజాయశ్చ ప్రకృర్వీత రాఘవో న ప్రసీదతి ॥ ౩౮ ॥

ధర్మం దద్యాత్ ధనం దద్యాత్ ప్రాణం దద్యాత్ యశస్తథా ।
ధ్యాన మస్త్రో న దాతవ్య ఋతేరామస్య సంస్కృతిమ్ ॥ ౩౯ ॥

కల్పకోటి సహస్రాణి కల్ప కోటి శతాని చ ।
పశ్చాజ్ఞోపాసనైవైవ రామే భక్తిః ప్రజాయతే ॥ ౪౦ ॥

శ్రీగోస్వామి వాక్యం దోహవలీ గ్రన్థే-
తులసీ రామహి ఛాడి కే, కరై ఔర కో జాప ।

తాకే ముఖ మేం దీజయే, నవసాదర కో బాప ॥ ౪౧॥

శ్రీఅగ్రదాస కుణ్ణలియా ఛన్ద-

భుస ఊపర కో లేపనో అరు బారూ కీ భీతి ।

అరు బారూ కీ భీతి భూత కీ మనహు మిరాఈ ।

బాజిగర కో బాగ స్వప్న మేం నవ నిధి పాఈ ॥

అజయాఅస్తన కణ్ణ తుచ్చ బాదర కీ ఛాయా ।

పూరబ బస్తు బిసారి పఛిమ దిసి టూఢ్ఠన ధాయా ॥

ఆన ఉపాసక రామ బిను అగ్ర సు వైసీ రీతి ।

భుస ఊపర కో లేపనో అరు బారూ కీ భీతి ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకల్పాః ఉపాసనాలక్షణవర్ణనం నామ పంచమం రత్నమ్ ॥ ౫॥

అధ్యాయ ౫

పరమ పురుష దశరథ సువన చరిత అమిత శ్రుతిసార ।

రామాయణ యక అక్షరౌ కహత నాస సంసార ॥ ౧॥

కర్మ యోగ వైరాగ్య దృఢ బ్రహ్మ జ్ఞాన జప ధ్యాన ।

రామచరణ నహిం రామ మిల బిను ఉపాసనా జ్ఞాన ॥ ౨॥

తత్ర ప్రమాణమాహ వాల్మీకీయే లవ కుశ వాక్యే-

వేదవేద్యే పరే పుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాత్ రామాయణాత్మనా ॥ 3॥

చరితం రఘునాథస్య శతకోటిప్రవిస్తరమ్ ।

ఏకైకమక్షరం పుంసాం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౪॥

వాల్మీకీయే అయోధ్యాకాణ్డే-

సూర్యస్యాపి భవేత్సూర్యో హ్యగ్నేరగ్నిః ప్రభోః ప్రభుః ।

శ్రియః శ్రీశ్చ భవేదగ్ర్యా కీర్త్యాః కీర్తిః క్షమాక్షమా ॥ ౫॥

దైవతం దేవతానాం చ భూతానాం భూతసత్తమః ।

తస్య కే హ్యగుణా దేవి దేశే వాప్యథవావనే ॥ ౬॥

పృథివ్యా సహ వైదేహ్యో శ్రియా చ పురుషర్షభః ।

క్షిప్రం తిస్సభిరేతాభి సహ రామోఽభిషేక్ష్యతే ॥ ౭॥

సుందరకాణ్డే హనుమద్వాక్యం రావణం ప్రతి-
 బ్రహ్మ స్వయంభూశ్చతురాననో వా రుద్రస్త్రిణేత్రస్త్రిపురాన్తకో వా ।
 ఇన్ద్రో మహేన్ద్రః సురనాయకో వా త్రాతుం న శక్తా యుధి రామవధ్యమ్ ॥ ౮ ॥

సుందరకాణ్డే త్రిజటా వాక్యం (దక్షిణాత్య పాఠ)-
 పరం బ్రహ్మ పరం తత్వం పరం జ్ఞానం పరం తపః ।
 పరం బీజం పరం క్షేత్రం పరం కారణం కారణమ్ ॥ ౯ ॥

యుద్ధకాణ్డేపి-
 ఆత్మానం మానుషం మన్యే రామం దశరథాత్మజమ్ ।
 యోఽహం యస్య యతశ్చాహం భగవాన్సద్భ్రవీతు మే ॥ ౧౦ ॥

స్కన్ధపురాణే శివ వాక్యమ్-
 సకృదుచ్చరితం యే న రామాయణ మనుత్తమమ్ ।
 భస్మీ భవన్తి పాపాఘా హృదిరామస్తు తద్రవాత్ ॥ ౧౧ ॥

శ్రీమద్రామాయణస్యైవ శ్రవణాత్కిర్తనాచ్ఛివే ।
 సద్యః పునన్తి వై సర్వే చిరకాలం తథాన్యతః ॥ ౧౨ ॥

శ్రీమన్మహారామాయణే శఙ్కర వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-
 గురు మన్త్రానుసారేణ లయం ధ్యానం జపం తథా ।
 పాఠం తీర్థం చ సంస్కార మిష్టం సర్వం పరాత్పరమ్ ॥ ౧౩ ॥

ఇష్ట పూజాం ప్రకుర్యా దైవై తత్కథాం శృణుయాత్పఠేత్ ।
 తన్దేశ వ్యాపకం విశ్వం మన్యేతసాప్యపాసనా ॥ ౧౪ ॥

న విధిర్ననిషేధశ్చ ప్రేమకుర్యాద్రఘూత్తమే ।
 ఇన్ద్రియాణామభావః స్యాత్సోఽనన్యోపాసకః స్మృతః ॥ ౧౫ ॥

ధ్యానే పాలే జపే హోమే జ్ఞానే యోగే సమాధిభిః ।
 వినోపాసనయాముక్తిర్నాస్తిసత్యం బ్రవీమితే ॥ ౧౬ ॥

యైః కృతం భక్తివిజ్ఞానమనన్యోపాసనంవినా ।
 న ప్రాప్తిరభగవద్రూపే సత్యం సత్యం వదామితే ॥ ౧౭ ॥

పద్మపురాణే శఙ్కర వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-
 న తత్పురాణం నహి యత్ర రామో యస్యాం న రామో న వ సంహితాసా ।
 ననేతిహాసో నహి యత్ర రామః కావ్యం న తత్యాస్మన్నహి యత్ర రామః ॥ ౧౮ ॥

శాస్త్రం న తత్సాన్నిహి యత్ర రామః తీర్థం న తద్యత్ర న రామచంద్రః ।
యాగః సాగో నహి యత్ర రామో యోగస్సరోగో నహి యత్ర రామః ॥ ౧౯ ॥

న సా సభా యత్ర న రామచంద్రః కాలోష్యకాలో కలిరేవసోస్తి ।
సంకీర్తతే యత్ర న రామదేవో విద్యాప్యవిద్యా రహితాత్మనేన ॥ ౨౦ ॥

స్థానం న తద్యత్ర న రామకీర్తిః శ్రీరామనామా మృతశూన్యమాస్యమ్ ।
సర్వాలయం ప్రేత గృహం గృహం తద్యత్రాచ్యతే వైవ మహేంద్ర పూజ్యః ॥ ౨౧ ॥

ఉక్తే న కిం స్యాద్ధర్మనాత విశ్వం సర్వం ముధాస్యాద్యది రామ శూన్యమ్ ।
తదేవ సత్యం విహితం తదేవ తదేవ యోగ్యం రఘునాథ యుక్తమ్ ॥ ౨౨ ॥

సర్వేషాం వేదసారాణాం రహస్యన్తే ప్రకాశితమ్ ।
ఏకోదేవో రామచంద్రో వ్రతమన్యం న తత్సమమ్ ॥ ౨౩ ॥

మన్తస్త్యేకరచతన్నామ శాస్త్రం తద్దేవతత్పుతిః ।
తస్మాత్సర్వాత్మనా రామచంద్రం భజ మనోహరమ్ ॥ ౨౪ ॥

యేషాస్తు మానసం రామే లగ్నే నేహ మనోరమే ।
బచ్చితా బిధినాపాపాన్తేవై క్రూరతరాశ్చహి ॥ ౨౫ ॥

రామం శృణ్వన్తి సద్భక్తచా సమ్భూతాః కథయన్తి యే ।
శ్రయన్తే చ సుకథ్యన్తే దేవైర్నింద్యాది భిస్తు తే ॥ ౨౬ ॥

యేషాం రామః ప్రియో వైవ రామేన్యూనత్వ దశినామ్ ।
ద్రష్టవ్యం న ముఖ తేషాం సజ్జతిస్తు కుతస్తరామ్ ॥ ౨౭ ॥

తత్ర ప్రమాణ వాల్మీకీయే ఆయోధ్యాకాణ్డే-
యశ్చరామం న పశ్యేత్తు యశ్చ రామో న పశ్యతి ।
నిగితస్సర్వ లోకేషు స్వాత్మాప్యేనం విగర్హతే ॥ ౨౮ ॥

అథ శ్రీరామ ఏశ్వర్య ప్రతాపాది పరిపూర్ణం తత్ర ప్రమాణ శ్రుతిః-
ఓం భృగుర్వై వారుణీర్వరుణం పితరముపససార ఆధీహి భో భగవో బ్రహ్మేతి సో వ్రవీద్రామ
ఏవ పరబ్రహ్మ రామాదన్యం న కిచ్ఛాన యత్ర ఏతే రామాదేవోత్పద్యన్తే రామ ఏవ విలీయన్తే
రామ ఏవ స్థితిం లభన్తే తస్మాద్రామ ఏవ విభురితి ॥ ౨౯ ॥

అథ శ్రీరామతాపనీయోపనిషత్-
ప్రకృత్యా సహిత శ్యామః పతివాసా ప్రభాకరః ।
ద్విభుజః కుణ్డలీరత్నమాలీ ధీరో ధనుర్ధరః ॥ ౩౦ ॥

అథ వేదసారోపనిషద్ ఉత్తరార్ధ-

యస్యాంశే వైవ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరా అపిజాతా మహావిష్ణుర్యస్య దివ్యగుణాశ్చ స ఏవ
కార్య కారణయోః పరః పరమపురుషో రామో దాశరథిర్వభూవ ॥ 3౧ ॥

దేహీ దేహ విభాగో నస్యాత్ సచ్చిదానంద విగ్రహ ఇతి శ్రుతిః ॥ 3౨ ॥

రామాత్ సజ్ఞాయతే కామః కామాద్విశ్వం ప్రజాయతే ।

తస్మాద్ధనుర్ధరాత్సర్వే ద్విభుజామూలరూపిణః ఇతి శ్రుతిః ॥ 33 ॥

నిత్యో నిత్యానాం చేతనశ్చేతనానామేకోబహూనాంయో విదధాతి కామాన్ ఇతి శ్రుతిః ॥
3౪ ॥

తత్ర ప్రమాణమాహ ఆనన్దాఖ్య సంహితాయాం -

స్థూలమష్ట భుజం ప్రోక్తం సూక్ష్మం వైవ చతుర్భుజమ్ ।

పరస్తుద్విభుజం రూపం తస్మాదేతత్ త్రయంయజేత్ ॥ 3౫ ॥

అన్యచ్ఛ-

ఆనన్దో ద్వివిధః ప్రోక్తోమూర్తత్పామూర్త ఏవ చ ।

అమూర్తస్యాశ్రయో మూర్తః పరమాత్మా నరాకృతిః ॥ 3౬ ॥

హరేస్తనుభాః బ్రహ్మేతి శ్రుతిః ।

బ్రహ్మణ్యపురాణేపి-

సీతాయాశ్చ త్రయోప్యంతాః శ్రీభూలీలాది భేదతః ॥ 3౭ ॥

శ్రీ భవేద్ రుక్మిణీ భూః స్యాత్ సత్యభామా దృఢ్యతా ।

సీలాస్యాద్ రాధికా దేవీ సర్వలోకైక పూజితా ॥ 3౮ ॥

జనకస్య రాజ్ఞః సద్మాని సీతోత్పన్నా సా సర్వపరానన్దమూర్తిర్గాయన్తి మునయోఽపి
దేవాశ్చ కార్యకారణాభ్యామేవ పరా తదైవ కార్యకారణార్థే శక్తిర్యస్యాః విధాత్రిశ్రీగౌరీణాం
సైవకర్త్రీ రామానన్దస్వరూపిణీ సైవ జనకస్య యోగఫలమివ విభాతి ఇత్యధర్వణే ఉత్తరార్థై
శ్రుతిః ॥ 3౯ ॥

అథ శ్రీరామ నామ వర్ణనమ్-

తత్ర ప్రమాణమాహ అగస్త్య సంహితాయామ్-

బహుధారామ మన్త్రోయం సంస్కారాన్నైవ వాఙ్చితి ।

రసనాష్టకఫలత్యేవ అగ్నిరసంస్కృతో యథా ॥ ౪౦ ॥

గురువక్త్రాద్రామమన్త్రో యస్య కర్ణే ప్రవేశకృత్ ।

శుద్ధః స వైష్ణవో జ్ఞేయః వేదాస్సర్వే వదన్తిహి ॥ ౪౧॥

అగస్త్య సంహితాయామ్-

సర్వేషు మస్త్ర వర్గేషు శ్రేష్ఠం వైష్ణవముచ్యతే ।

గాణపత్యేషు శైవేషు శాక్త సౌరేష్వభీష్టదమ్ ॥ ౪౨॥

వైష్ణవేష్వపి మస్త్రేషు రామమస్త్రాః ఫలాధికాః ।

విన్వేవ దీక్షాం విప్రేన్ద్ర పురశ్చర్యాం విన్వేవహి ॥ ౪౩॥

విన్వేవన్యాస విధినా జపమాత్రేణ సిద్ధిదాః ।

మస్త్రరాజైతిప్రోక్తః సర్వేషాముత్తమోత్తమః ॥ ౪౪॥

దైన్యం దినస్తు దురితం పక్ష మాసర్తువర్షజమ్ ।

సర్వన్దహతి నిశ్శేషం తూలాచల మివానలః ॥ ౪౫॥

బ్రహ్మహత్యా సహస్రాణి జ్ఞానాజ్ఞాన కృతాని చ ।

స్వర్ణస్త్రీయ సురాపాన గురుతల్యాయుతాని చ ॥ ౪౬॥

కోటి కోటి సహస్రాణిద్యుపాపాని యాన్యపి ।

సర్వాణ్యపి ప్రణశ్యన్తి రామమస్త్రానుకీర్తనాత్ ॥ ౪౭॥

శ్రీరామతాపనీయే-

య ఏతత్ తారకం బ్రాహ్మణోనిత్యమధీతే సపాప్మానం తరతి స మృత్యుం తరతి
సఖ్రాణహత్యాం తరతి స సర్వ హత్యాం తరతి స సంసారన్తరతి స విముక్తాశ్రితోభవతి
సో మృతత్వఞ్చ గచ్ఛతీతి శ్రుతిః ॥ ౪౮॥

ప్రణవం కేవలమాకారో కారాకార మర్థ మాత్రా సహితం తస్మాత్ప్రణవస్య చాకారస్య
చోకారస్య చ మకారస్య చార్థ మాత్రస్య చ ఇతి శ్రుతిః ॥ ౪౯॥

ఆకారః ప్రథమాక్షరోభవతి ఉకారో ద్వితీయాక్షరోభవతి మకారస్తుతీయాక్షరోభవతి
అర్థమాత్రా చతుర్థాక్షరోభవతి విన్దుః పంచమాక్షరోభవతి నాదః షష్ఠాక్షరో భవతి
తారకత్వాత్తారకో భవతి తదేవతారకం బ్రహ్మత్వం విద్ధాతిశ్రుతిః ॥ ౫౦॥

అకారాక్షరసమ్భూతః సౌమిత్రిర్విశ్వభావనః ।

ఉకారాక్షర సమ్భూతః శత్రుఘ్నైజైసాత్యకః ॥ ౫౧॥

ప్రాజ్ఞాత్మకస్తు భరతో మకారాక్షర సమ్భవః ।

అర్థమాత్రాతో రామో బ్రహ్మాననైక విగ్రహః ॥ ౫౨॥

తత్ర ప్రమాణ శ్రీమన్మహారామాయణే శివ వాక్యం పార్వతీం ప్రతి-

నిశ్చలం మానసం కృత్వా సావధానాశ్శృణుప్రియే ।
 గుహ్యోద్గ్రహ్మా తరం తత్త్వం వక్ష్యేమృతమయం ముదా ॥ ౫౩॥
 రామనామ మహా విద్యే షడభిర్వస్తుభిరావృతమ్ ।
 బ్రహ్మజీవ మహానాదై స్తుభిరన్యద్వద్వామితే ॥ ౫౪॥
 స్వరేణవిన్దునా చైవ దివ్యయా మాయయాపి చ ।
 ప్రథకృత్యేనా విభోగన సామృతం శృణు పార్వతి ॥ ౫౫॥
 పరబ్రహ్మ మయో రేఫో జీవోకారశ్చ మస్యయః ।
 రస్యాకారమయోనాదః రాయాదీర్హాస్వరామతా ॥ ౫౬॥
 మకారంవ్యజ్ఞానంవిన్దు ర్హేతుః ప్రణవమాయయోః ।
 అర్ధభాగాదుకారస్యా దకారాన్నాద రూపిణః ॥ ౫౭॥
 రకార గురు రాకారస్తథా వర్ణ విపర్ణయః ।
 మకారం వ్యజ్ఞానం చైవ ప్రణవజ్ఞాచ్ఛిధీయతే ॥ ౫౮॥
 మస్యా సవర్ణిన్తమత్వా ప్రణవే నాద రూప ధృక ।
 అన్తర్భూతోభవేద్రేఫః ప్రణవే సిద్ధి రూపిణీ ॥ ౫౯॥
 రామనామ్నః సముత్పన్నః ప్రణవామోక్ష దాయకః ।
 రూపం తత్త్వమనేశ్చాసౌ వేదతత్త్వాధికారిణః ॥ ౬౦॥
 రకారస్తద పదో జ్ఞేయస్త్వం పదోకారౌచ్యతే ।
 మకారో సిపదం ఖజ్ఞాం తత్త్వమసి సులోచనే ॥ ౬౧॥
 బ్రహ్మేతి తత్త్వదం విద్ధిత్యమృదం జీవ నిర్మలః ।
 ఈశ్వరోసిపదమ్ప్రోక్షం తతో మాయా ప్రవర్తతే ॥ ౬౨॥
 వేద సారం మహావాక్యం యత్తత్త్వమసి కథ్యతే ।
 రామనామ్నశ్చతత్సర్వం రముక్రీడా ప్రవర్తతే ॥ ౬౩॥
 విజ్ఞానస్థో రకారస్యాదకారో రామరూపకః ।
 మకారః పరమాభక్తీ రముక్రీడోచ్యతేతతః ॥ ౬౪॥
 చిద్వాచకోరకాస్యాత్సద్వాచ్యాకార ఉచ్యతే ।
 మకారానన్దకం వాచ్యం సచ్చిదానన్ద మవ్యయమ్ ॥ ౬౫॥
 వ్యజనాచ్చక్షరోత్పత్తీ రకారాద్బ్రహ్మ చాక్షరమ్ ।

రేఫో నిరక్షరం బ్రహ్మ సర్వ వ్యాపీ నిరజ్ఞానః ॥ ౬౬ ॥
 ఇచ్ఛాభూతోక్షరస్తస్య చాక్షరస్తేజ ఉచ్యతే ।
 నిరక్షరో ఘనస్తేజో వర్తతే జానకీపతేః ॥ ౬౭ ॥
 స్వయం నిరక్షరాతీతో రామ ఏవ ఇతి శ్రుతిః ।
 బ్రహ్మజ్ఞాన నిమగ్నా యే భజన్తి సనకాదయః ॥ ౬౮ ॥
 రకారోనలవీజంస్యాత్ యే సర్వే వాఙ్మాదయః ।
 కృత్వామనోమలంసర్వం భస్మ కర్మ శుభాశుభమ్ ॥ ౬౯ ॥
 అకారో భానువీజంస్యాత్ వేద శాస్త్ర ప్రకాశకః ।
 నాశయత్యేవ సద్దీప్త్యా యా విద్యాహృదయే తమః ॥ ౭౦ ॥
 మకారశ్చన్ద్రో వీజం చ సద్దీప్తి పరి పూరణమ్ ।
 త్రితాపంహరతే నిత్యం శీతలత్వం కరోతి చ ॥ ౭౧ ॥
 రకరోమూర్ధ్ని సజ్ఞానస్త్రికుట్యాకార ఉచ్యతే ।
 మకారోధరయోర్మధ్యే లోమేలోమే ప్రతిష్ఠితః ॥ ౭౨ ॥
 రకారో యోగినాం ధ్యేయో గచ్ఛన్తి పరమం పదమ్ ।
 అకారో జ్ఞానినాం ధ్యేయస్తేసర్వే మోక్షరూపిణః ॥ ౭౩ ॥
 పూర్ణనామ ముదాదాసా ధ్యాయన్త్యచల మానసాః ।
 ప్రాప్నువన్తి పరాం భక్తిం శ్రీరామస్య సమీపకమ్ ॥ ౭౪ ॥
 నారాయణాది నామాని కీర్తితాని బహూన్యపి ।
 సమ్యగ్భ గవతస్తేషు రామనామ ప్రకాశకమ్ ॥ ౭౫ ॥
 అన్యచ్ఛ -
 పఠిత సకల వేదః శాస్త్రపారఙ్గతోవా
 యమనియమపరోవా ధర్మ శాస్త్రార్థకృత్వా ।
 అపితు సకలతీర్థ వ్రాజకో వాహితాగ్ని-
 ర్నహి హృదీయది రామః సర్వమేతద్దృఢాస్యాత్ ॥ ౭౬ ॥
 నారాధితో యదిహరిస్తపసా తతః కిమ్
 ఆరాధితో యదిహరిస్తపసా తతః కిమ్ ।
 నాన్తర్వహిర్యాది హరిస్తపసా తతః కిమ్
 అన్తర్వహిర్యాది హరిస్తపసా తతః కిమ్ ॥ ౭౭ ॥

సత్యోపాఖ్యానే నూత వాక్యం-

లోకేభవతుచాశ్చర్యం జలాజ్జన్మ ఘృతస్య చ ।

సికతాయాశ్చత్తైలం తు యత్తైర్వాతు కథంబున ॥ ౭౮ ॥

వినాభక్తిం న ముక్తిశ్చ భుజముత్థాయ చోచ్యతే ।

యూయన్ధన్యా మహాభాగా యేషాం ప్రీతిస్తు రాఘవే ॥ ౭౯ ॥

అథ బ్రహ్మణో వాక్యమ్-

అహోయక్షత సత్రం పరిదధాసి వసిష్ఠత్వం పురోధాసి త్వామేవ బ్రహ్మాధ్యక్షం పరి
పశ్యన్తుధీరాః అనన్యమనసా చిన్తయన్తుదేవాః స్వర్గేషుయజ్ఞాయా ప్యాయతాం ధియః
కౌశికే న సమగ్రం ప్రవీలియతాం దేవాః విరసి చారురసి తూర్యం మజ్గలాయతాం ఏష
బ్రాహ్మణోవసిష్ఠః అస్య ప్రయోజనాయ యజ్ఞాయ భానువంశ్య కృతోద్భవః ఆచరణాయ
కర్మణోస్య అప్రమేయాని కర్మాణి నాహం వభూవ ఏషన్తు జ్ఞేయః సనీచైస్తన్నోగృహ్లాతికాలే
కాలే మజ్గలాయ పరిపూర్ణాద్బ్రహ్మలోకాదిహాగతః పూజ్యమానాః సన్తు ఆపః సుమనస్య
మనోభవః దేవర్షయః గచ్ఛన్తు పురే మజ్గలమాస్తాత్ చిన్మయోః సమ్మేలనం విధిః
సజ్గీయతామ్ ॥ ౮౦ ॥

దేవానాం పూరయోధ్యా । తస్యాః హిరణ్మయః కోశః ।

స్వర్గో లోకో జ్యోతిషాఽఽవృతః । యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద ।

అమృతేనాఽఽవృతాం పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మ చ ।

ఆయుః కీర్తిం ప్రజాన్తదుః ఇతి సామవేదే తైత్తిరీయా శ్రుతిః ॥ ౮౧ ॥

పద్మపురాణే శివ వాక్యమ్-

విష్ణోః పాదమవన్తికాం గుణవతీం మధ్యే చ కాశ్చీచ్ఛమ్పూరీం

నాభౌ ద్వాపరవతీం తథా చ హృదయే మాయాపురీం పుణ్యదామ్ ।

గ్రీవామూల ముదాహరన్తి మథురాం నాసాగ్ర వారాణసీ

మేతద్బ్రహ్మపదంపదన్తి మునయోఽయోధ్యాపురీం మన్తకే ॥ ౮౨ ॥

మథురాధ్యాః సర్వ పురోద్ధ్యయోధ్యాపుర దాసికాః ।

అయోధ్యామేవ సేవన్తే ప్రలయే ప్రలయేపి చ ॥ ౮౩ ॥

అయోధ్యావాసినస్సర్వే జగన్నాథస్యమూర్తయః ।

ఈశ్వరేణపురా ప్రోక్తం పార్వత్యై చ కదాచన ॥ ౮౪ ॥

సరయూ తమసయోర్మధ్యే ధవలగ్రామమన్తరే ।

అమరామరణమిచ్ఛన్తి కా కథా ఇతరేజనాః ॥ ౮౫ ॥

మన్వన్తరసహస్రేషు కాశీ వాసే న యత్ఫలమ్ ।
తత్ఫలం సమవాప్నోతి సరయా దర్శనే కృతే ॥ ౮౬ ॥

ప్రయాగేయో నరోగత్వా మాఘానాం ద్వాదశం వసేత్ ।
తత్ఫలాదధికం ప్రోక్తం సరయా దర్శనే కృతే ॥ ౮౭ ॥

మథురాయాం కల్పమేకం వసతే మానవో యది ।
తత్ఫలాదధికం ప్రోక్తం సరయా దర్శనే కృతే ॥ ౮౮ ॥

గయాశ్రాధే న యత్పుణ్యం పురుషోత్తమ దర్శనే ।
తత్ఫలాదధికం ప్రోక్తం సరయా దర్శనే కృతే ॥ ౮౯ ॥

పుష్కరేషు నరో యాతి కార్తిక్యాం కృత్తికాయుతే ।
తత్ఫలాదధికం ప్రోక్తం సరయా దర్శనే కృతే ॥ ౯౦ ॥

వస్తవ్యం సరయా తీరే నీరేణోదర పూరణమ్ ।
కదాచిత్ప్రాప్యతే శాకం కా కథా పాకశాసనే ॥ ౯౧ ॥

తత్ర ప్రమాణమాహ శ్రుతిః-
ప్రమాహ రూపేణ భవతినామ్నా సరయా అహమేవాత్ర మనసా ।
జలరూపేణ చతర్జ్యగే చ సరయా కలౌగణ్ణా వసిష్ఠజా ॥ ౯౨ ॥

పాద్యే-
షష్ఠివర్ష సహస్రాణి కాశీ వాలే న యత్ఫలమ్ ।
తత్ఫలం నిమిషార్ధణ కలౌ దాశరథేః పురీ ॥ ౯౩ ॥

అన్యచ్ఛ-
యస్యాం భాతి ప్రమోదకాననవరం రామస్యలాలీస్పదమ్
యత్ర శ్రీసరితాంవరా చ సరయా రత్నావలః శోభతే ।
ధ్యేయా బ్రహ్మ మహేశ విష్ణుమునిభిర్యానన్దదా సర్వదా
సాయోధ్యాపరమాత్మనో విజయతేధామ్నాం పరాముక్తిదా ॥ ౯౪ ॥

పద -
తబ తజి అవధపురీ రహియే ॥ టేక ॥

రామరూప హియ రామ నామ ముఖ కర సేవా గహియే
మజ్జన పాన సదా సరయ కో సమదుఖ సుఖ సహియే ।
జహః తహః రామచరిత సునియే నితసహజ సుఖహిం లహియే

శ్రీరామచరణ రఘుబీర కృపాతే కఛు ఫలనహిం చహియే || ౯౫||

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసజ్ఙహే శ్రీరామలీలారూపనామధామ సర్వోపరి వర్ణన్ననామ
షష్ఠంరత్నమ్ || ౬||

అధ్యాయ ౭

దోహ-

సుత కలత్ర ధన ధామ తన, మాన సుజన జగబన్ధ |
రామచరన యహ సాత మేం, నేహ కరహిం తే అన్ధ || ౧||

తత్ర ప్రమాణ మాహ అధ్యాత్మ్యే-
యథామేఘ వితానస్థా విద్యుల్లేఖాతి చఞ్చలా |
ఆయురప్యగ్ని సన్నప్త లోహస్థ జల విన్ధవత్ || ౨||

ఆరణ్య కాణ్డే సుతీక్షణ వాక్యమ్-
మామద్య సర్వ జగతా మవిగోచరస్త్యమ్
త్వన్మాయయా సుత కలత్ర గృహాన్ధ కూపే |
మగ్నం నిరీక్ష్య మల ముదగల పిణ్ణ మోహ
పాశానువద్ధ హృదయం స్వయమాగతోసి || ౩||

కిష్కిన్ధాకాణ్డే శ్రీరామచన్ద్ర వాక్యం తారాం ప్రతి-
మిథ్యారోపితసంసారో న స్వయం వినివర్తతే |
విషయాన్ధ్యాయమానస్య స్వప్నేమిథ్యాగమోయథా || ౪||

స్వయమ్ప్రభోవాచ-
అదర్శనం భవార్ణానాం సన్మార్గ పరిదర్శనమ్ |
ధన పుత్ర కలత్రాది విభూతి పరిదర్పితః || ౫||

అకిఞ్చన ధనన్వైద్య నాభి ధాతుం జనోర్హతి |
నివృత్తి గుణ మార్గాయ నిఃకింఞ్చనధనాయతే || ౬||

తత్ర ప్రమాణ శ్రీమద్భాగవతే-
రాయః కలత్రం పశవః సుతాదయా గృహామహి కుఞ్జర కోశ భూతధః |
సర్వేష్ఠ కామాః క్షణభంగురాయుషః కుర్వన్తి మత్త్యస్యకియత్ ప్రియం చలాః || ౭||
సంసార కూపే పతితం విషయైర్ముషితేక్షణమ్ |

గ్రస్తం కాలాహి నాత్మానం కోన్యస్తాతుమిహేశ్వరః ॥ ౮ ॥

తత్ర ప్రమాణ భర్తృహరౌ-

ధన్యానాఙ్గిరి కన్దరేషువసతాం జ్యోతిః పరం ధ్యావ్రతా-
మానన్దాశ్రు కణాన్నివన్తి శకునాః నిశ్శంకమజ్జే శయాః ।

అస్మాకన్తు మనోరథో పరచితే ప్రాసాదవాపీతఱి
క్రీడా కానన కేలి కౌతుక యుషామాయుః పరజ్ఞీయతే ॥ ౯ ॥

భోగేరోగ భయం కులేఽచ్యుతిమయం విత్తేనృపాలాద్భయం
మానే దైన్యమయం వలేరిపు భయం రూపే జరాయా భయమ్ ।
శాస్త్రవాది భయం గుణేనతిభయఙ్కాయే కృతాన్తాద్భయం
సర్వవస్తు భయావహం భువిన్యణాం వైరాగ్యమేవాభయమ్ ॥ ౧౦ ॥

ఆసానామనదీమనోరథ జలా తృష్ణా తరఙ్గాకులా
రాగగ్రాహవతీ వితర్క విహగా ధైర్య్యద్రుమ ధ్వంశిని ।
మోహావర్త సుదుస్తరాతి గహనాప్రోతుగం చిన్తాతఱి
తస్యాః పారగతావిశుద్ధమనసోన్దన్తియోగీశ్వరాః ॥ ౧౧ ॥

కౌపీనం శతఖణ్ణ జర్జరతరం కన్ధాపునస్తాదృశీ
నైశ్చిత్యం నిరపేక్ష ఖైక్షమననం నిద్రాస్మశానే వనే ।
స్వాతన్త్రీన నిరఙ్కశం విహరణం స్వాన్తం ప్రశాన్తంసదా
స్మైర్యంయోగమిదమ్భవేద్యదితదా త్రైలోక్యరాజ్యేనకిమ్ ॥ ౧౨ ॥

అన్యచ్ఛ-

ఆసాయాఽన్వైవ యేదాసాన్తే దాసాజగతామపి ।
ఆసాన్దాసీకృతాయేన తస్యదాసాయతే జగత్ ॥ ౧౩ ॥

ప్రతిష్ఠాశూకరీవిష్ఠా గౌరవం శుద్ధ రౌరవమ్ ।
అతిమానం సురాపానం త్రయన్త్యక్త్వా సుఖీనరః ॥ ౧౪ ॥

పతఙ్గమాతఙ్గ కురఙ్గ భృఙ్గౌ మీనాహతాపఙ్చభిరేవపఙ్చ ।
ఏకః ప్రమాదసికథన్నహన్యతేయః నేవితేపఙ్చభిరేవపఙ్చ ॥ ౧౫ ॥

ఇతి వైరాగ్య వర్ణనం

అథ సాధు లక్షణం వర్ణయే-

తత్ర ప్రమాణమాహ మహారామాయణే శివ వాక్యం, పార్వతీం ప్రతి-
ముగ్ధే శృణుష్యమనుజోపి సహస్ర మధ్యే

ధర్మవ్రతీభవతి సర్వ సమాన శీలః ।

తేష్యేవ కోటిషు భవేద్విషయే విరక్తః

సద్ధానకో భవతి కోటి విరక్తమధ్యే ॥ ౧౬ ॥

జ్ఞానీషు కోటిషు నృజీవనకోపి ముక్తః

కశ్చిత్సహస్త్త్ర నరజీవన ముక్తమధ్యే ।

విజ్ఞానరూప విమలోత్పథధర్మ లీన

స్తేష్యేవ కోటిషుసకృత్ ఖలురామ భక్తః ॥ ౧౭ ॥

వాహ్యోన్తరం శ్శృణు తథా గిరిరాజ కన్యే

త్వత్తోవదామింరఘునాథ జనస్యముఖ్యమ్ ।

అన్యద్విహాయసకలం సదసచ్ఛకారస్యమ్

శ్రీరామపఙ్కజపదం సతతం స్మరన్తి ॥ ౧౮ ॥

శ్రీరామనామ రసనాగ్రపఠన్తిభక్త్యా

ప్రేమ్నా చ గదగదగిరోప్యథ హృష్టలోమాః ।

సీతాయుతం రఘుపతిం చ కిశోర మూర్తిమ్

పశ్యః త్వహర్నిశి ముదా పరమేణరమ్యమ్ ॥ ౧౯ ॥

భూమౌజలేనభసి దేవనరాసురేషు

భూతేషుదేవినకలేషు చరాచరేషు ।

పశ్యన్తి శుద్ధ మనసా ఖలురామరూపమ్

రామస్యతే మువితలే సముపాసకాశ్చ ॥ ౨౦ ॥

శాన్తస్సమాన మనసా చ సుశీలయుక్త

స్తోషణమా గుణదయా రిజబుద్ధి యుక్తః ।

విజ్ఞానజ్ఞాన విరతిః పరమార్థ వేత్తా

నిర్ధామకోభయమనాః స చ రామభక్తః ॥ ౨౧ ॥

భాలే చ రమ్యతిలకం వివరేఖ దీప్తమ్

రామాఙ్గీవిన్ద్య సహితం స చ పీతమధ్యే ।

కణ్ఠే తథా తులసిదామ లసద్భుజేవై

తప్తేన వాణ ధనుషాఙ్కిత రామభక్తః ॥ ౨౨ ॥

అన్యచ్ఛ భగవద్వాక్యమ్-

మద్భక్తః సరితాం పతి చులకవత్ ఖద్యోతవద్భాస్కరమ్

మేరుం పశ్యతి లోష్ఠవత్ కిం పరమ్భూమేః పతిం భృత్యవత్ |
చింతా రత్నచయం శిలా సకలవత్ కల్పద్రుమ కాష్ఠవత్
సంసారం తృణరాశివత్కింపరం దేహం నిజం భారవత్ || ౨౩||

శ్రీమద్భాగవతే భగవద్వాక్యమ్-
కృపాలు రకతద్రోహ స్తితిక్షుః సర్వ దేహినామ్ |
సత్యసారోనవద్యాత్మా సమః సర్వోపకారకః || ౨౪||

కామైరహతీర్దాన్తో మృదుశ్శుచిరకిచనః |
అనీహోమితభుక్ శాస్త్రస్థిరోమచ్ఛరణోమునిః || ౨౫||

అప్రమత్తోగభీరాత్మా ధృతవాన్ జిత షడ్గుణః |
అమానీమానదః కల్పోమైత్రః కారుణికః కవిః || ౨౬||

ఆజ్ఞాయైవం గుణాన్దోషాన్మయాదిష్టానపిస్వకాన్ |
ధర్మాన్సన్వ్యజ్యయః సర్వాన్ మామభజేత్ససత్తమః || ౨౭||

జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వాచ య మాంవై యావాన్ యశ్చాస్మియాదృశః |
భజన్త్యనన్యభావేన తేమే భక్త తమామతాః || ౨౮||

మల్లిజ మద్భక్తజన దర్శనస్పర్శనాచనమ్ |
పరిచర్యాస్తుతిప్రహ్వా గుణకర్మానుకీర్తనమ్ || ౨౯||

హరిరువాచ జనకం ప్రతి-
సర్వ భూతేషు యః పశ్యేత భగవద్భావ మాత్మనః |
భూతానిభగవత్పాత్యన్యేష భాగవతోత్తమః || ౩౦||

ఈశ్వరే తదధీనేషు వాలిశేషు ద్విషత్సు చ |
ప్రేమమైత్రీ కృపోపేక్షా యః కరోతి స మధ్యమః || ౩౧||

అర్చాయామేవ హరయే పూజాం యః శ్రద్ధయేహతే |
న తద్భక్తేషు చాన్యేషు సభక్తః ప్రాకృతః స్మృతః || ౩౨||

కవి వాక్యమ్-
ఖంవాయు మగ్నింసలిలం మహీం చ జ్యోతింషి సత్వాని దిశోద్రుమాదీన |
సరితస్సముద్రాంశ్చ హరేః శరీరం యత్కింశ్చ భూతం ప్రణమేదనన్యః || ౩౩||

భక్తిః పరేశాన్భవోవిరక్తి రన్యత్ర వైషత్రిక ఏకకాలః |
ప్రపద్యమానస్య యథాశ్చ తః స్యుస్తుష్టిః పుష్టిః క్షుదపాయోనుఘాసమ్ || ౩౪||

ఇత్యుచ్యతాస్త్రిం భజతోనువృత్యా భక్తివిరక్తిర్భగవత్ ప్రవోధః ।
భవన్తి వై భాగవతస్య రాజన్ తతః పరాంశాన్తిముపైతి సాక్షాత్ ॥ 3౫॥

న కామ కర్మవీజానాం యస్యచేతసి సమృధవః ।
వాసుదేవైకనిలయః సవై భాగవతోత్తమః ॥ 3౬॥

న యస్య జన్మ కర్మభ్యాం న వర్ణాశ్రమ జాతిభిః ।
సజ్జతేస్మిన్నహం భావోదేహేవై సహరః ప్రియః ॥ 3౭॥

న యస్య స్వపర ఇతివిత్తప్రాప్తృనివాభిదా ।
సర్వ భూత సమః శాన్తః సవై భాగవతోత్తమః ॥ 3౮॥

త్రిభువనవిభవ హేతవేప్యకుణ్ణస్మృతిరజితాత్మ ।
సురాదిభిర్విమృగ్యాత్ న చలతి భగవత్పదారవిన్దా
లవ నిమేషార్థమపి యః స వైష్ణవార్గ్యః ॥ 3౯॥

తత్ర ప్రమాణమాహ అధ్యత్యే వాల్మీకి వాక్య, శ్రీరామం ప్రతి-
త్వన్మన్త్ర జాపకోయన్తు త్వామేవ శరణం గతః ।
నిర్ద్వంద్వోనిష్ఠహస్తస్య హృదయం తవ మన్దిరమ్ ॥ ౪౦॥

నిరహంకారీణః శాన్తా రాగద్వేష వివర్జితాః ।
సమలోష్ఠాస్మ కనకాస్తేషాం తే హృదయం గృహమ్ ॥ ౪౧॥

త్వయిదత్తమనోబుద్ధిర్యః సన్తుష్టః సదాభవేత్ ।
త్వయి సంశక్త కర్మాయస్తన్మనస్తే శుభజ్యహమ్ ॥ ౪౨॥

యో న ద్వేష్ట్యప్రియమ్ప్రప్య ప్రియం ప్రాప్య న హృష్యతి ।
సర్వం మాయేతి నిశ్చిన్య త్వాం భజేతన్మనోగృహమ్ ॥ ౪౩॥

పఞ్చావాదివికారాన్ యో దేహే పశ్యతి నాత్మని ।
క్షుత్తట్సుఖమృదయ దుఃఖ ప్రబుధ్ధా న నిరీక్ష్యతే ॥ ౪౪॥

సంసార ధమైనిమక్త స్తస్యతే మానసం గృహమ్ ॥ ౪౫॥

పశ్యన్తి యే సర్వ గుహాసయస్థం త్వాం చిద్ధనం సత్యమనన్తమేకమ్ ।
అలేపకం సర్వగతం వరేణ్యం తేషాం హృదభ్జే సహసీతయా బస ॥ ౪౬॥

నిరన్తరాభ్యాస దృఢీకృతాత్మనాం త్వత్పాద సేవా పరి నిష్ఠితానామ్ ।
త్వన్నామ కీర్త్యా ఇతకల్మషాణాం సీతాసమేతస్యగృహం హృదభ్జే ॥ ౪౭॥

రామత్వన్నామ మహిమా వర్ణ్యతే కే న వా కథమ్ ।

యత్పుభావాదహం రామ బ్రహ్మార్షిత్య మవాప్తవాన్ ॥ ౪౮ ॥

పద-

కబహుఁక యహ గున మన ధరి హై ॥ టేక ॥

కామ ధామ ధన దేహ సనేహీ తహ న నేహ కరి హై ।

జహఁ లగి విషయ విలాస, రామ బిను విష సమ లఖి డరి హై ॥

మాన పమాన మిత్ర ఆరి, సుఖ దుఖ సమ కరి ఆచరి హై ।

క్రూర వచన సుని విషమ అగ్ని సమ, జలహైవ నహిం జరి హై ॥

సర్వ భూత హరి రూప కహత శ్రుతి, కబహుఁ దేఖి పరి హై ।

సమ సన్తోష జ్ఞాన భాజన కరి, రామ చరిత భరి హై ॥

పరహిత దయా భక్తి రఘుబర కీ, సకల కామ టరి హై ।

రామచరణ, శ్రీరామ కృపా తే, భవసాగర తరి హై ॥ ౪౯ ॥

-ఇతి శ్రీరామనవరత్న సారసజ్ఞాహే సాధులక్షణ వర్ణననాం సప్తమ రత్నమమ్ ॥ ౭॥

అధ్యాయ ౮

సన్త సభా సుఖసిన్ధు సమ మథవ బ్రహ్మజిజ్ఞాస ।

రామరూప గుణ రత్న భవ రామచరణ అనయాస ॥ ౧ ॥

వన్దే సన్త సమాజమమ్బుధిపతిం గాఢస్తునో పాయకైః

రామోనామ రమారమేశ ఇతియత్విజ్ఞానరూపః ఫణీ ।

జాతోరామ కథేన్దరేవ కిరణైస్తాపత్రయోన్మూలనో

యత్ర ప్రేమ పయోథ రామచరణస్తేభ్యోపిసద్భయోనమః ॥ ౨ ॥

శ్రీమద్రామ స్వరూపతోం జన వపుర్భిన్నన్నజాతం క్వచిత్

మీనాద్యా రఘునాథ యాదవ పతిస్సర్వే వతారాయథా ।

ఇత్థం యే ప్రతిబోధయన్తిస్వజనాన్రామః ప్రసన్నః సదా

నిత్యం చైవనమామి రామచరణస్తాంవై సదా సేవకాన్ ॥ ౩ ॥

జాడ్యస్థియోహరతి సిఞ్చతి సత్యవాక్యం మానోన్నతి దిశతి పాపమపా కరోతి ।

చేతః ప్రసాదయతి దిక్షు తనోతి కీర్తిం సత్యజ్ఞతిః కథయకిన్న కరోతి పుంసామ్ ॥ ౪ ॥

శ్రీభాగవతే చ-

తులాయామ లవే నాపి న స్వర్గం నా పునర్భవమ్ ।

భగవత్సంకల్పే సకలస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః || ౫ ||

ఏకాదశే జనక వాక్యమ్-

దుర్లభోమానుషోదేహో దేహినాం క్షణ భంగురః |

తత్రాపి దుర్లభమ్మన్యే వైకుణ్ఠ ప్రాయదర్శనమ్ || ౬ ||

తత్రైవ భగవద్వాక్యమ్-

నరోధయతి మాం యోగో న సాక్ష్యం ధర్మ ఉద్ధవ |

న స్వాధ్యాయ తపస్త్యాగో నేష్టా పూర్తం న దక్షిణా || ౭ ||

వ్రతాని యజ్ఞ ఛన్దాసి తీర్థాని నియమా యమాః |

యథా వరున్దే సత్సంకల్పః సర్వ సంకలయహోహి మామ్ || ౮ ||

సత్సంకల్పే నహి దైతీయా యాతుధానాః ఖగా మృగాః |

గన్ధర్వాప్సరసో నాగాః సిద్ధాశ్చారణ గుహ్యకాః || ౯ ||

విద్యాధరా మనుష్యేషు వైశ్యాః శూద్రాస్త్రయోత్తజాః |

రజస్తమః ప్రకృతయస్తస్మిం తస్మిం యుగే నఘ || ౧౦ ||

వహవోమత్పదం ప్రాప్తాస్తాస్తృష్టా కాథాధవాదయః |

వృషపర్వా బలిర్వాణో మయశ్చాథ విభీషణః || ౧౧ ||

సుగ్రీవో హనుమాన్మణోగజో గృద్ధో బణికపథః |

వ్యాధః కుష్టాబ్రజోపోయజ్ఞ పత్స్వస్తథాపరే || ౧౨ ||

తేనాధీత శ్రుతిగణానోపాసిత మహత్తమాః |

అవృతా తప్త తపసః సత్సంకల్పన్ మాముపాగతా || ౧౩ ||

అధ్యాత్మ రామాయణే పరశురామ వాక్యం శ్రీరామం ప్రతి-

యావత్త్వత్పద భక్తానాం సకల సౌఖ్యం న విస్తతి |

తావత్సంసార దుఃఖౌఘాన్ననివర్తేన్నరః సదా || ౧౪ ||

సత్సంకల్పలబ్ధయాభక్త్యా యదా త్వాం సముపాసతే |

తదామాయా శనైర్యాతి తానవం ప్రతి పద్యతే || ౧౫ ||

తతస్తద్దే జ్ఞాన సమ్పన్నః సద్గురుస్తస్య లభ్యతే |

వాక్యజ్ఞానం గురోర్లభ్యాత్వత్ప్రసాదాద్విముచ్యతే || ౧౬ ||

తస్మాత్త్వద్భక్తి హీనానాం కల్ప కోటి శతైరపి |

న భుక్తిర్న చ విజ్ఞాన శక్యం వైవ సుఖం తథా || ౧౭ ||

అతస్త్యత్వాద యుగలే భక్తిరేఽ జన్మ జన్మని ।
స్వాత్వద్భక్తిమతాం సజ్ఞో విద్యాయాభ్యాంవివశ్యతి ॥ ౧౮ ॥

లోకే త్వద్భక్తినిరతాస్త్యద్ధర్మామృతవర్షిణః ।
పునన్తి లోకమఖిలం కిం పునః స్వకులోద్భవాన్ ॥ ౧౯ ॥

నమోస్తు జగతాం నాథ నమస్తే భక్తి భావన ।
నమః కారుణికానన్త రామచన్ద్రనమోస్తుతే ॥ ౨౦ ॥

అధ్యాత్మే సున్దరకాణ్డే శుకసారణ వాక్యం రావణం ప్రతి-
సత్సంజ్ఞిం కురు భజస్వ హరిం శరణ్యం శ్రీరాఘవం మరకతోపలకాన్తికాన్తమ్ ।
సీతాసమేతమనిశం ధృతచాపబాణం సుగ్రీవలక్ష్మణవిభీషణసేవితాఙ్గీమ్ ॥ ౨౧ ॥

మోహముద్గరే-
నలినీదలగతజలవత్తరలం తద్వజ్జీవనమతిశయచపలమ్ ।
క్షణమపి సజ్జన సజ్గతిరేకా భవతి భవార్ణవతరణే నౌకా ॥ ౨౨ ॥

ఆదిపురాణే-
గగా పాపం శశి తాపం దైన్యం కల్పతరుస్తథా ।
పాపం తాపం తథా దైన్యం హన్తి సాధు సమాగమః ॥ ౨౩ ॥

శ్రీభాగవత కపిల వాక్యం దేవహుతీం ప్రతి-
ప్రసంజ్ఞమజరమ్మాశ మాత్మనః కవయో విదుః ।
స ఏవ సాధు సుకృతో మోక్ష ద్వారమపావృతః ॥ ౨౪ ॥

తితిక్షవః కారుణికాః సుహృదస్సర్వదేహినామ్ ।
అజాతశత్రవః శాన్తాః సాధవః సాధు భూషణః ॥ ౨౫ ॥

మయ్యనన్యేన భావేన భక్తిం కుర్వన్తి యే దృఢామ్ ।
మత్కృతేత్యక్త కర్మాణస్త్యక్త స్వజనబాన్ధవాః ॥ ౨౬ ॥

ఇతి సత్సంజ్ఞ వర్ణనం

బ్రహ్మణ్యపురాణే-
దుర్లభోవైష్ణవో లోకే దుర్లభం వైష్ణవం బ్రతమ్ ।
దుర్లభావైష్ణవీభక్తిః సధన్యో యత్రవర్తతే ॥ ౨౭ ॥

నరస్తస్యోపదేశేన నీచోపి గురుతామ్బుజేత్ ।

పారదేన యథాతాచే కాఞ్చనత్వం ప్రజాయతే || ౨౮ ||

శ్రీభాగవతే-

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్చిలామయాః |

తే పునత్సురుకాలేన దర్శనాదేవ సాధవః || ౨౯ ||

అన్యచ్చ భగవద్వాక్యం బ్రహ్మణం ప్రతి-

వైవేద్యం పురతోమహ్యం చక్షుషా గృహ్యతేమయా |

రసన్దాసస్య జిహ్వాయా దశ్నామి కమలోద్భవ || ౩౦ ||

పద్మపురాణే-

వైవేద్యం జగదీశస్య అన్నపానాదికం చ యత్ |

భక్ష్యాభక్ష్య విచారస్తునాస్తితద్భక్షణేక్వచిత్ || ౩౧ ||

విష్ణవైవేద్యం భోక్తవ్యం కోటి జన్మాఘ నాశనమ్ |

తదేవాష్ట గుణం పాపం సిక్ధం భూమి నిపాతనాత్ || ౩౨ ||

శ్రీభాగవతే-

మహద్దీచలనం నృణాం గృహీణాం దీన చేతసామ్ |

నిఃశ్రేయసాయ భగవన్ కల్పతే నాన్యథా కచిత్ || ౩౩ ||

రఘూగణైతత్ తపసా న యాతి న చేజ్ఞ్యా నిర్వపణాద్ గృహాద్వా |

న ఛన్దసా వైవ జలాగ్ని సూయ్యైర్వినా మహత్పాదరజోభిషేకమ్ || ౩౪ ||

భగవద్వాక్యమ్-

అహం భక్త పరాధీనో అస్వతస్త్ర ఇవ ద్విజ |

సాధుభిర్గస్త హృదయోభక్తైర్భక్తజనప్రియః || ౩౫ ||

సాధవో హృదయం మహ్యం సాధూనాం హృదయం త్వహమ్ |

మదన్యత్రేనజానన్తి నాహం తేభ్యో మనాగపి || ౩౬ ||

స్కాన్దే-

గీతాదిస్తవ పాలేన గోవిన్దస్య చ కీర్తనాత్ |

సాధుర్దర్శన మాత్రేణ కోటి తీర్థ ఫలంలభేత్ || ౩౭ ||

పాద్మే-

కులం పవిత్రం జననీకృతార్థా వసున్ధరాభాగవతీ చ ధన్యా |

స్వర్గేస్థితా తే పితరశ్చ ధన్యా యేషాం కులే వైష్ణవనామధ్యేయమ్ || ౩౮ ||

శుద్ధం భాగవతస్యాన్నం శుద్ధం భాగీరథీ జలమ్ ।
 శుద్ధంవిష్ణుపదం తీర్థం శుద్ధం వైష్ణవ దర్శనమ్ ॥ ౩౬ ॥
 తిస్రః కోట్యుర్ధ కోటిశ్చ తీర్థాని భువనత్రయే ।
 వైష్ణవాన్ధిజలాత్ పుణ్యజ్యోతి భాగేననోసమమ్ ॥ ౪౦ ॥
 నాతః పరతరం తీర్థ వైష్ణవాన్ధి జలాత్ శుభాత్ ।
 తేషాం పాదోదకం నిత్యం గణ్ణామపి పునాతిహి ॥ ౪౧ ॥
 రామభక్తానుశేషన్తు యోహి భుక్త్యై దినే దినే ।
 సిక్థే సిక్థే భవేత్పుణ్యం చాన్ద్రాయణశతాధికమ్ ॥ ౪౨ ॥
 కోటి జన్మార్జితం పాపం జ్ఞానతో జ్ఞానతో పి వా ।
 సద్యః ప్రణశ్యతే నృణాం వైష్ణవోచ్ఛిష్ట భోజనాత్ ॥ ౪౩ ॥
 ఆగమేపి-
 ఆస్ఫోటయన్తి పితరో నృత్యన్తి చ ముహుర్ముహుః ।
 మహంశే వైష్ణవో జాతః సనో త్రాతా భవిష్యతి ॥ ౪౪ ॥
 తావద్రమన్తి సంసారే పితరో పిణ్ణ తత్పరాః ।
 యావద్వంశే సుతోరామ భక్తి యుక్తో న జాయతే ॥ ౪౫ ॥
 సదాతిష్ఠన్తి తత్రైవ సర్వ తీర్థాని దేవతాః ।
 నిమిషం నిమిషార్దేణ యత్రతిష్ఠన్తి వైష్ణవాః ॥ ౪౬ ॥
 శ్రీభాగవతే-
 విప్రాద్ధిషడ్గుణయుతా దరవిన్ద నాభ పాదార్విన్ద విముఖాత్స్వపచం వరిష్ఠమ్ ।
 మన్యేతదర్పిత మనో వచనే హితార్థ ప్రాణం పునాతి సకులం నతు భూరిమానః ॥ ౪౭ ॥
 అన్యచ్చ భగవద్వాక్యమ్-
 యథాఖరశ్చన్దన భారవాహీ భారస్యవేత్తా న తు చన్దనస్య ।
 తథాహివిప్రా షట్ శాస్త్ర యుక్తా మద్భక్తహీనాః ఖరవహన్తి ॥ ౪౮ ॥
 చాణ్డాలమపి మద్భక్తం నావమన్యేత్ బుద్ధిమాన్ ।
 అవమన్యేద్వి మూఢాత్మా రౌరవం నరకం వ్రజేత్ ॥ ౪౯ ॥
 పద్మపురాణే శివ వాక్యమ్-
 తులసీ కాష్ఠ సమ్భూతాం మాలికాం యమకింకరాలాః ।
 దృష్ట్వా సశ్యన్తి దూరేణ వాతోద్ధృతం యథాధనమ్ ॥ ౫౦ ॥

ధారయతి న యే మాలాం హైతుకాః పాప బుద్ధయః ।

నరకాన్ననివర్తన్తే దగ్ధాః కోపాగ్నినాహరేః ॥ ౫౧॥

తులసీ మాలికాం ధృత్వా యోభుక్తో గిరినన్దని ।

సిగ్ధే సిగ్ధే స లభతే వాజిపేయ శతాధికమ్ ॥ ౫౨॥

స్నానకాలేపియస్యాజ్ఞే దృశ్యతే తులసీ శుభా । ౧౧౦

గణ్గాది సర్వ తీర్థేషు స్నాతం తే న న సంశయః ॥ ౫౩॥

అన్తకాలేపి యస్యాజ్ఞం తులసీ మాలికాస్తృషేత్ ।

తస్యదేహోద్భవం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ॥ ౫౪॥

కణ్ఠశిరసి వాహూభ్యాం కర్ణయోః కరయోస్తథా ।

విభ్రీయాత్తులసీయస్తు స జ్ఞేయో విష్ణునా సమః ॥ ౫౫॥

యజ్ఞసూత్రం వినావిప్రాః వేద హీనా క్రియా యథా ।

సత్యహీనం యథా వాక్యం మాలాహీనా న వైష్ణవాః ॥ ౫౬॥

బ్రాహ్మణానాం యథా సన్ధ్యా గృహీణాం పితృ తర్పణమ్ ।

అదక్షిణో యథా యజ్ఞో మాలాహీనా న వైష్ణవాః ॥ ౫౭॥

తతః సర్వేషు కాలేషు ధార్యా తులసి మాలికా ।

క్షణార్థం తద్వి హీనోపి విష్ణుద్రోహీ భవేన్నరః ॥ ౫౮॥

తత్ర ప్రమాణమ్-

అచ్రయే విష్ణాశిలాధీగురుషు నరమతిర్వైష్ణవే జాతి బుద్ధి విష్ణోర్వా వైష్ణవానాం కలిమల

మథనే పాద తీర్థేముబుద్ధిః సిద్ధే తన్నామ్ని మన్తే సకల కలుషహే శబ్దసామాన్య బుద్ధిః

శ్రీశేసర్వేశ్వరేశే తదితర సమధీర్యస్యవై నారకీసః ॥ ౫౯॥

నారద పంచురాత్రే భగవద్వాక్యమ్-

బ్రహ్మచారీ గృహస్థశ్చ వాణప్రస్థో యతిస్తథా ।

చత్వారాశ్రమాద్యేతే పంచుమో మద్విపాశ్రయః ॥ ౬౦॥

వర్ణాశ్రమాభిమానేన శ్రుతేర్దాసో భవేన్నరః ।

వర్ణాశ్రమవిహీనాశ్చ తిష్ఠన్తి శ్రుతిమూర్ధని ॥ ౬౧॥

జాతిర్విద్యామహత్వం చ రూప యౌవన మేవ చ ।

యత్సేన వర్జనీయావై పంచైతేభక్తి కణ్ఠకాః ॥ ౬౨॥

యదావతాది దోషేణ మద్భక్తోమాఞ్చ న స్మరేత్ ।

తదాస్మారామ్యహం భక్తం దదామి పరమాం గతిమ్ || ౬౩||

ఏకాదశే భగవద్వాక్యమ్-

సత్యేప్రవీనాః స్వర్ణాన్వి నరలోకం రజోలయాః |

తమాలయాశ్చత్తు నిరయం యాన్తిమామేవ నిర్గుణాః || ౬౪||

మదర్పణం నిఃఫలం వా సాత్వికం నిజ కర్మతత్ |

రాజసమృల సజ్కల్ప హింసాప్రాయాది తామసమ్ || ౬౫||

కైవల్యం సాత్వికం జ్ఞానం రజో వైకల్పికస్తుయత్ |

ప్రాకృతం తామసం జ్ఞానం మన్నిష్టం నిర్గుణం స్మృతమ్ || ౬౬||

బనేతు సావికో వాసో గ్రామేరాజస ఉచ్యతే |

తామసం ద్యూత సదనం మన్నికేతస్తు నిర్గుణమ్ || ౬౭||

సాత్వికః కారకాంసక్లే రాగాన్ధో రాజసః స్మృతః |

తామసః స్మృతిః విభ్రష్టోనిర్గుణోమద్విపాశ్రయః || ౬౮||

సాత్విక్యా ధ్యాత్మకీశ్రద్ధా కర్మ శ్రద్ధాతు రాజసీ |

తామస్యధర్మే యా శ్రద్ధామత్సేవాయాస్తు నిర్గుణాః || ౬౯||

పథ్యం పూత మనాయస్తమాహాయై సాత్వికంస్మృతమ్ |

రాజసం చేన్ద్రియప్రేష్టం తామసం చార్తిదాశుచి || ౭౦||

సాత్వికం సుఖమాత్మోత్థం విషయోత్థతుం రాజసమ్ |

తామసం మోహ దైన్యోత్థం నిర్గుణం మహిపాశ్రయమ్ || ౭౧||

శ్రీభగవద్గీతాయామ్-

జన్మ కర్మ చ మేదివ్య మేవం యో వేత్తి తత్వతః |

త్యక్త్వాదేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోర్జుజ || ౭౨||

బ్రహ్మః భూత ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాఙ్క్షతి |

సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరామ్ || ౭౩||

దేవీ హ్యేషా గుణమయీమ మమాయా దురత్తయా |

మామేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయా మే తాం తరన్తి తే || ౭౪||

అన్యచ్ఛ-

హరేర్ధర్మ పరిత్యాగీ సక్య మానో నరాధమః |

అనక్షస్య పరిత్యాగే న దోషా చిన్త్యయేఘుది || ౭౫||

శ్రీభాగవతే-

గృహేషు వసతాం వాపి పుంసాం కుశల కర్మణామ్ ।
మద్ధార్తా యాత యామానాం న బద్ధాయ గృహామతాః ॥ ౭౬ ॥

ప్రహ్లాద వాక్యమ్-

తత్సాధుమన్యే సురవర్యదేహినాం సదా సముద్ధినధిపా మసద్ గృహాత్ ।
హిత్యాత్మపాతం గృహ మన్థ కూపం వనం గతోశ్రీరామ-నవరత ।
యద్ధరి మాశ్రయేత్ ॥ ౭౭ ॥

క్షణార్హేణాపి తులయే న స్వర్గే న పునర్భవమ్ ।
భగవత్సృజీ సజ్జస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః ॥ ౭౮ ॥

పతేనత్పురుషాః పరార్థ ఘటకాః స్వార్థాన్పరిత్యజ్యయే
సామాన్యం పరస్వార్థముద్యమభృతః స్వార్థా విరోధే న యేమ్ ।
తే మీ మానుషరాక్షసాః పరహితం స్వార్థాయ నిఘ్నన్తి యే
పేతుఘ్నన్తి నిరర్థకమృరహితం తే కే న జానీమహే ॥ ౭౯ ॥

ఆగమసారే-

శాస్త్రదృష్టం గురోర్వాక్యం తృతీయం చాత్మ నిశ్చయమ్ ।
త్రివిధం యోభి జానాతి స ముక్తో జన్మబన్ధనాత్ ॥ ౮౦ ॥

శ్రుతిః ।

దశహస్తాఙ్గులయో దశపాద్యా ద్వాబురూ హౌ బాహౌ ఆత్మైవ పఞ్చవింశకః ॥ ౮౧ ॥

పద-

మన కహః జో సత సజ్గతి భావే ॥ టేక ॥

తౌ సబ విషయ విలాస ఛోడః కే సహజ పరమ సుఖ పావేమ్ ।
తీరథ జప తప నేమ దాన వ్రత వహు జన్మని కరి ఆవై ॥

శుద్ధ హోయ తతకాల సన్తకే దరస పరస కర తావై ।
యోగ విరతి విజ్ఞాన కాల వహు శుద్ధ సమాధి లగావై ॥

పరమతత్వ సోఞ ఏకై ఛినమేం సత సజ్గతి దరసావై ।
బ్రహ్మలోక దికపాల లోక సుఖ పర సుఖ మోక్ష కహావై ।
తులైనఛిన సతసజ్గసుఖహి కోరామచరణశ్రుతిగావై ॥ ౮౨ ॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకల్పహే సత్సంకల్పదర్శన పరస సమ్భాషణ సర్వోపరిపావనప్రాప్తివర్ణనం
నామ అష్టమం రత్నమ్ || ౮ ||

అధ్యాయ ౯

దోహా

నష సిష సీతారామ ఛబి, జబ లగి హృదయ న బాస |
రామచరణ సబ సాధనా, తవ లగి లఖవ నిరాస || ౧ ||

రామం నౌమి కిరీట కుణ్డలయుతం చణ్డాంశు కోటి ప్రభమ్
విద్యుత్కోటి వినిస్తకం సుతిలకం రాజీవనేత్రం పరమ్ |
రమ్యం కోటి సముద్రసూనువదనం నాశాస్ఫురన్మౌక్తికమ్
సర్వాంజ్జ్యోతభూషితం కర ధనువమాంజ్జు సీతాస్థితమ్ || ౨ ||

యస్యాశేన జగద్ధభూవ సకలం బ్రహ్మహరిః శక్జ్యరో
యం ధ్యాయన్తి మహర్షయః సుమనసా సర్వేవతారా యతః |
కీర్తిర్యస్య పురాణ వేద భణితాపారం న తే వైగతాః
నిత్యస్థం పరధామ రామచరణోభక్త్యా భజేరాశికమ్ || 3 ||

సనత్కుమార సంహితాయాం వేదవ్యాస వాక్యమ్-
శ్రీరామచన్ద్ర రఘుపుంజవ రాజవర్య రాజేన్ద్ర రామ రఘునాయక రాఘవేశ |
రాజాధిరాజ రఘునన్దన రామచన్ద్ర దాసోఽహమద్య భవతః శరణాగతోఽస్మి || ౪ ||

వసిష్ఠ సంహితాయామ్-
రామస్య నామ రూపం చ లీలా ధామ పరాత్పరమ్ |
ఏతచ్ఛత్రుష్టయం నిత్యం సచ్ఛిదానన్దవిగ్రహమ్ || ౫ ||

శ్రీమద్భాగవతే శ్రీహనుమద్ధాక్యమ్-
సురోఽసురో వాప్యథ వానరో నరః సర్వాత్మనా యః సుకృతజ్ఞముత్తమమ్ |
భజేత రామం మనుజాకృతిం హరిం య ఉత్తరాననయతోఽసలాన్దివమితి || ౬ ||

న జన్మ నూనం మహతో న సౌభగం న వాఙ్మ బుద్ధిర్నాకృతిస్తోషహేతుః |
తైర్యద్విస్సృష్టానపి నో వనౌకసశ్చకార సఖ్యే బత లక్ష్మణాగ్రజః || ౭ ||

నవమే శుక వాక్యమ్-
యస్యామలం నృపసదఃసు యశోఽధునాపి గాయన్త్యఘఘ్నుమృషయో దిగిభేన్ద్రపట్టమ్
|

తం నాకపాలవసుపాలకిరీటజుష్టపాదామ్బుజం రఘుపతిం శరణం ప్రపద్యే || ౮ ||

ఏకాదశే యోగేశ్వర వాక్యమ్-

నిఃక్షత్రియామకృత గాం చ త్రిఃసప్తకృత్వో రామస్తు హైహయకులాప్యయభార్గవాగ్నిః |
సోఽబ్ధిం బబన్ధ దశవక్త్రమహన్ సలజ్కం సీతాపతిర్జయతి లోకమలఘ్నుకీర్తిః || ౯ ||

శ్రీధర వాక్యమ్-

ఓం నమః పరమహంసాస్వాదితచరణకమలచిన్మకరన్దాయ
భక్తజనమానసనివాసాయ శ్రీరామచన్ద్రాయ || ౧౦ ||

భగవద్గీతాయాం శ్రీమదభిగవద్ధాక్యమ్-

సర్వ ధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజః |
హత్వా సర్వ పాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః || ౧౧ ||

ఆపిచేత్ సు దురాచారో భజతే మామనన్యభాక్ |

సాధురేవ స మన్తవ్యః సమ్యగ్ వ్యవసితోహిసః || ౧౨ ||

శ్రీమద్ధాల్మీకీయ రామాయణే శ్రీరామచన్ద్ర వాక్యం, సుగ్రీవం ప్రతి-

ఆనయేనం హరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యా భయం మయా |

విభీషణో వా సుగ్రీవ యది వా రావణః స్వయమ్ || ౧౩ ||

సకదేవప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే |

అభయం సర్వ భూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్యతమమ || ౧౪ ||

అయోధ్యా కాణ్డే పురజన వాక్యమ్-

కథం చిదుపకారేణ కృతే నైకే న తుష్యతి |

నస్మరత్యప కారాణాం శతమప్యాత్మవత్తయా || ౧౫ ||

ఇతి శరణాగతి వర్ణనమ్ |

అధ్యాత్మ్యే కిష్కిన్ధా కాణ్డే సుగ్రీవ వాక్యం, శ్రీరామం ప్రతి-

త్వత్పాదపద్మాంబితచిత్త వృత్తిస్త్వన్నామ సజ్జీత కథాసువాణీ |

త్వదభిక్త సేవా నియతౌ కరో మే త్వదఙ్గసఙ్గం లభతాం మదఙ్గమ్ || ౧౬ ||

త్వస్మూర్తిభక్తాన్ చ గురుం చ చక్షుః పశ్యత్వజస్త్రం స శ్ంణోతు కర్ణః |

త్వజన్మ కర్మాణి చ పాదయుగ్మం వ్రజత్వజస్త్రం తవమన్దిరాణీ || ౧౭ ||

అజ్ఞాని తే పాద రజో విమిశ్ర తీర్థాని విభ్రత్వహి శత్రుకేతో |

శిరస్త్యదీయం భవపద్మజా ద్వైర్యుష్మపదం రామ వ్రజవిజస్త్రమ్ || ౧౮ ||

దారాః పుత్రం ధనం రాజ్యం సర్వేత్వన్మాయయా కృతమ్ ।
ఆతోహన్దేవ దేవేశ న కాఙ్క్ష్యేన్యత్ ప్రసీదమే ॥ ౧౯ ॥

న జిర్యతేపునర్దిర్ఘం భజతే సంసృతిః ప్రభో ।
త్వత్పాద దర్శనాత్ సద్యో నాశమేతి న సంశయః ॥ ౨౦ ॥

క్షణార్థమపియచ్చిత్తం త్వయితిష్ఠ త్యచఞ్చలమ్ ।
తస్య జ్ఞాన మనర్థాణాం మూలం నశ్యతి తత్క్షణాత్ ॥ ౨౧ ॥

ఆరణ్య కాణ్డే శ్రీరామచన్ద్ర వాక్యం శవరీం ప్రతి-
యజ్ఞ దాన తపోభిర్వా వేదాధ్యయన కర్మభిః ।
నైవం ద్రష్టుమహం శక్యో మదభక్తి విముఖైః సదా ॥ ౨౨ ॥

బ్రహ్మాణ్ణ పురాణే శ్రీరామగీతాయాం శ్రీరామవాక్యమ్-
మదభక్త మాదరేద్యస్తు మనః స్పర్శన భాషణైః ।
తిమపి పశ్యామి వసిష్ఠ మహతామివ ॥ ౨౩ ॥

మదభక్తేభ్యః ప్రయచ్ఛన్తి సువస్తూని ధనాన్యపి ।
ఆతిథేయం కరిష్యామి తస్యాహం సీతయా సహ ॥ ౨౪ ॥

శ్రీమద్భాగవతే భగవద్వాక్యమ్-
భక్త్యాహమేకయాగ్రాహ్యః శ్రద్ధయాత్మా ప్రియః సతామ్ ।
భక్తిః పునాతిమన్నిష్ఠాన్ స్వపాకానపి సమ్భవాత్ ॥ ౨౫ ॥

తతో దుస్సంక్లముత్సృజ్య సత్సుసజ్జేత బుద్ధిమాన్ ।
సన్త ఏతస్యఛిన్దతి మనోవ్యాసక్ల ముక్తిభిః ॥ ౨౬ ॥

సన్తోదిశన్తి చక్షూంషి వహిరర్కః సముత్థితః ।
దేవతావాన్దవాః సన్తః సన్త ఆత్మాహమేవ చ ॥ ౨౭ ॥

ద్వాదశే శివ వాక్యమ్-
అథాపి సంవదిష్యామో భవాన్యేతేన సాధునా ।
యహి పరమో లాభోన్యణాం సాధు సమాగమః ॥ ౨౮ ॥

భాగవతే-
తిరస్కృతా విప్రలభా సప్తాః క్షిప్తా హతాశ్రపి ।
నాస్యతత్ప్రతి కుర్వన్తి తదభక్తైః ప్రభవోపిహ ॥ ౨౯ ॥

ప్రాయసః సాధవో లోకే పరైర్వైష్ణవేషు యోజితాః ।

నవ్యథన్తి న హృష్యన్తి యత ఆత్మా గుణాశ్రయః ॥ 30 ॥

ఏకాదశే-

దేవర్షిభూతాన్పుణాన్నిత్యాణాం న కింకరో నాయమృణ చ రాజన్ ।
సర్వాత్మనాయః శరణం శరణ్యం గతో ముకున్ద పరిహృత్య కృత్యమ్ ॥ 30 ॥

పుథు ప్రకరణే-

సర్వత్రాస్థలితాదేశః సప్తదీపైక దణ్ణ ధృక్ ।
అస్యత్ర బ్రాహ్మణ కులాదన్యత్రామ్యత గోత్రతః ॥ 31 ॥

ప్రథమస్కన్ధేపి-

నైష్కర్మమప్యమ్యత భావవర్జితం న శోభతే జ్ఞానమలం నిరజనమ్ ।
కుతః పునః శశ్వదభద్రమీశ్వరే న చార్పితం కర్మ యదప్యకారణమ్ ॥ 33 ॥

ఆత్మారామాశ్చ మునయో నిర్గన్థా అప్యరుక్రమే ।
కుర్వన్స్వహైతుకీం భక్తిమితథ్ముఖతగుణో హరిః ॥ 34 ॥

దశమే బ్రహ్మణో వాక్యమ్-

శ్రేయస్రుతిం భక్తి ముదస్యతే విభోక్తియన్తి యే కేవల వోధలద్దయే ।
తేషామసౌ క్లేశహి ఏవ శిష్యతే నాన్యయథాస్థూల తుషావ ఘాతినామ్ ॥ 35 ॥

యేన్యేరవిన్ధాక్ష విముక్తమానినస్త్యయ్యస్తభావా దవి
శుద్ధ బుద్ధయః ఆరుహ్య కృచ్ఛేణ పరం పదం తతః పతన్త్యధో
నాదృత యుష్మదమ్ప్రయః ॥ 36 ॥

శ్రీమన్మహారామాయణే శివ వాక్యం-

శ్రీరామం యే చహిత్యా ఖలమతినిరతా బ్రహ్మజీవంవదన్తి
తే మూఢానాన్తికాన్తే శుభగుణ రహితాః సర్వ బుద్ధ్యాతిరిక్తాః ।
పాపిష్ఠా ధర్మహీనాః గురుజనవిముఖా వేదశాస్త్రైర్విరుద్ధా
తేహిత్యాగ్జమమ్భో రవికిరణ జలం పాతుమిచ్ఛన్త్యత్పప్తాః ॥ 37 ॥

మర్త్యా రామపాదౌ క్షితిసుతవిమలా సంవిహాయ బన్ధో
తే మఢా వోధహేతోః ఘృతపరి ఘటనే వారి మన్దాన యుక్తాః ।
య బ్రహ్మసీతి నిత్యం వదతి హృది వినా రామచన్ద్రాక్షి పద్మం
తే బుద్ధాస్త్యక్త పోతాస్తృణ పరి నిచయే సిన్ధ ముయం తరన్తి ॥ 38 ॥

యే కేవలాద్వైతమతానురక్తా శ్రీరామమూర్తి విమలాం విహాయ ।

తే పామదృశ్యా హరిదశ్వమూర్తిః పశ్యన్తిమూఢాః ప్రతివింవ కుమ్భే || ౩౯ ||

యే రామభక్తిమమలాంశు విహాయ రమ్యాం

జ్ఞానేరతాః ప్రతిదినం పరిక్రష్ణమార్గే |

ఆరాన్మహేన్ద్రసురభిపరిహృత్య మూర్ఘా

అర్కే భజన్తి సుభగే సుఖ దుర్గ హేతోః || ౪౦ ||

త్యక్త్వా శ్రీరఘునందనం పర తరం నామ స్వరూపం తథా

బ్రహ్మణ్యేవవదన్తి యే సద సతః పూర్ణ యథా కాశవత్ |

తే వై తన్దుల హేతవే తుషమహోనిఘ్నన్తి దుర్బుద్ధయః

భిత్వామూల మథాశ్రయన్తి చ దలన్తైః సద్గురునాం కృతః || ౪౧ ||

కిం వర్ణయామి విమలే వహుభి ప్రకారైః సీతాపతే |

విగత జ్ఞాన విశేష సర్వం జ్ఞానం తదేవ కుసుమం చ యథా |

నభోగం సత్యం వదామిహ యథా న సుఖం చ స్వప్నే || ౪౨ ||

శ్రీభాగవతే ప్రథమ నారద వాక్యమ్ |

న యచచిత్ర పదహారేర్యశో జగత్ పవిత్రప్రణీత

కర్తృభిత్ తద్వాయసం తీర్థముశన్తి మానసా న యత్ర హంసా-

విరమన్త్యశకక్షయా || ౪౩ ||

తద్దాగవిసర్గోజనతాఘ విప్లవోయస్మిం ప్రతిశ్లోక

మవధ్యవత్యపి నామాన్యనన్తస్యయశోకితాని యచ్ఛు-

ణ్యన్తి గాయన్తి గృణన్తి సాధవః || ౪౪ ||

నూనం దేవేన నిహతా యేష్యచ్యుత కథాసుధాం శృణ్వన్త్యనర్థాథాం పురీషమివవిడుభజః

|| ౪౫ ||

ఏకాదశే-

తస్మాద్గురుం ప్రపద్యేతజిజ్ఞాసుః శ్రేయ ఉత్తమమ్ |

శాబ్దే పరే చ నిష్ఠాతం బ్రహ్మణ్యుప సమాశ్రయమ్ || ౪౬ ||

తత్ర భాగవతాన్ధర్మీ శిక్షేద్గుర్వాత్మ దైవతః |

శ్రమాయయా ను వృత్యా చ యైస్తుష్యే దాత్మదోహరిః || ౪౭ ||

న్మదేహమాద్యం సులభం సుదుర్లభమ్ప్రవం సుకల్పం గురుకర్ణ ధారమ్ |

మయానుకూలేన నభస్వతేరితమ్పమాన్ భవాన్తిం న తరేత్సచాత్మహా || ౪౮ ||

శ్రీగురు గీతాయామ్-

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।

గురురేవ పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥ ౪౬ ॥

అఖణ్డ మణ్డలాకారం వ్యాప్తం యే న చరాచరమ్ ।

తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥ ౫౦ ॥

పంచమే ఋషభదేవ వాక్యమ్-

గురుర్నసస్యాత్స్వజనో న సః స్యాత్పితా న సస్యాజనసీ న సాస్యాత్ ।

దైవం న తస్యాన్నపతిశ్చ సస్యానమోచయేద్యః సముపేతమృత్యుమ్ ॥ ౫౧ ॥

మహోదధౌ-

తదేవ లగ్నం సుదీనం తదేవ తారా వలం చన్ద్ర వలం తదేవ ।

విద్యా బలం దేవ బలం తదేవ సీతాపతేర్నామ యదాస్మరామి ॥ ౫౨ ॥

ఇతి గురు లక్షణం గురు శరణాగతి వర్ణనమ్ ।

శ్రీహనుమన్నాటకే-

రామత్వత్తరుణప్రతాప తపనత్రాసాదివ త్ర్యమ్బకో

నోగ్గ్ఞాం విజహాతినిస్సరతి న క్షీరామ్బుధర్మాధవః ।

తామ్యత్తామ రసాన్తరాల వసతిర్దేవః స్వయమ్భూరభూత్

పాతాలావధిపక్క మగ్న వపుషస్త్రిషన్తి కూర్మాదయః ॥ ౫౩ ॥

మహారాజ శ్రీమన జగతి యశసా తే ధవలితే ।

పయః పారావారం పరమ పురుషోయం మృగయతే ।

కపర్దీ కైలాశం కులిశ భృద్భౌమం కశ్విరమ్ ।

కలనాథ రాహుః కమలభవనహంస మధునా ॥ ౫౪ ॥

శత చక్ర సమో విష్ణోః హర శూల శతః సమః ।

శత వజ్ర సమశ్చాసో రామవాణః ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౫ ॥

తూణే నైక శరం కరేణ దశధా సన్ధానకాలేశతమ్ ।

చాపేభూత సహస్ర లక్షగమనే కోటిచ కోటిర్వధే ।

అన్దేర్వ నిఖర్వవాణ వివిధైః సీతాపతిశోభితః ।

ఏతద్ధాణ పరాక్రమస్య మహిమా సత్పాత్ర దానయథా ॥ ౫౬ ॥

నాగానామయుతం తురగ్ల నియుతం సార్థం రథీనాం శతం

పత్తినాం దశ కోటి సన్నిపతినే నృత్యత్కమ్బన్వోరణే ।

ఏవం కోటి కబన్ధ నర్తన విధౌ నృత్యే తథాభేచర-
స్తేషాం కోటిక నర్తనే రఘుపతేః కోదణ్ణఘణ్ణారవః ॥ ౫౭॥

వాల్మీకీయే-

న కాలస్య న శక్రస్య న విష్ణోర్విత్తపస్య చ ।
కర్మాణి తానిశ్రూయస్తే యాని యుద్ధే హనూమతః ॥ ౫౮॥

వాల్మీకీయే ఉత్తర కాణ్డే-

ఉపనృత్యన్తి కాకుత్స్థం నృత్యగీత విశారదాః ।
దక్షిణ్యోరూపవత్యశ్చ స్త్రీయః సర్వ గుణాన్వితాః ॥ ౫౯॥

తథాతయోర్విహారతోః సీతారాఘవయోశ్చిరమ్ ।
దశ వర్షసహస్రాణి గతాని సు మహాత్మనోః ॥ ౬౦॥

శ్రీమన్మహారామాయణే శఙ్కర వాక్యమ్ ।
మునివేష ధరం రామం నీల జీమూత సన్నిభమ్ ।
రమన్తేయోషితీ భూతా రూపం దృష్ట్వా మహర్షయః ॥ ౬౧॥

ఈపద్మాస్య కృతో రామో దృష్ట్వా తేషామిమాం గతిమ్ ।
యూయం ధర్మతరా జ్ఞానం మత్ప్రసన్నేహి సామృతమ్ ॥ ౬౨॥

రమితారామమూర్తీతే స్త్రీయోరూపాస్తపశ్చరన్ ।
అతో దేవి రముక్రీడం రామనామ్నైవ వర్తతే ॥ ౬౩॥

శ్లోకాయాభ్యాం నిజేష్టధ్యాయేత్-

రామంసాన్ద్రఘన స్వరూపమమలం సచ్ఛిద్ధనానందకమ్
విద్యుద్దివ్య దుకూల పీత యుగలం శ్రీదామ వక్షస్థలమ్ ।
మజ్జోరాగ్గద రత్న కఙ్కణ రణత్కాఞ్చీలసన్మృద్రికమ్
ముక్తాహార కిరీట కుణ్డలధనుః సశ్చేత్రవాణోజ్వలమ్ ॥ ౬౪॥

కాశ్మీరీ తిలకాలకావృతముఖం సాచీక్షణంసస్మితమ్
తామ్బూలాధర పల్లవం రసమయం నాసాగ్ర ముక్తాఫలమ్ ।
ధ్యాయేచ్ఛత్ర సుదివ్య చామర యుతం సాకేత రత్నాసనే
జానక్యశమ్భుజంసఖిగణ వృతం నిత్యం నికుజ్జోస్థితమ్ ॥ ౬౫॥

జీ మన రామ సుధా రస పావై ॥ టేక ॥

తౌకత సకల విషయ మృగ జల లఖి తృషిత వృథా ఉతి ధావై ।
అభయ కరౌం సబ విధి శ్రీముఖ కహి సకృత శరణ కోఉ ఆవై ॥

తౌకత విషయ వివస సుర నర ముని తిన కహః వాది మనావై ।

శ్రీరఘువీర భక్తి చింతామణి సంస్కృత బేగి మిటావై ॥

తేహి తజ్జి జ్ఞాన జోగ తప సాధై శ్రమ ఫల సబ శ్రుతి గావే ।

అమిత మదన ఛవి రామరూప రుచి హృదయ నైన లఖి ఆవై ॥

తౌకత త్రిభువన రూప జహం లౌ లఖి శర జన్మ నసావై ।

జో శ్రీరామ కృపా ప్రతాప గున శ్రీగురు శరణ లఖావై ॥

తౌకత డరే లోక జమ కాలహి సకల రామ దరసావై ।

యహ సియవర నవరత్న మనోహర ద్వాదశ రసహి జనావై ।

శ్రీరామవరణ నిత సునత పఠః త జో సో రఘుబర మన భావై ॥ ౬౬ ॥

ఇతి శ్రీరామనవరత్నసారసంకలనం శ్రీరామరూపగుణప్రతాప శరణాగత భేదవర్ణనం నామ
నవమం రత్నమ్ ॥ ౯ ॥

Proofread by Mrityunjay Pandey

——
Shrirama Navaratnasara Sangraha

pdf was typeset on October 15, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

